

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tapaturmavakuutuslakia muutettavaksi. Työtapaturmavakuutusmaksujen perusteena käytettävä työtulo olisi yhdenmukainen työeläkejärjestelmän uudistetun työtulokäsitteen kanssa. Tapaturmavakuutuskannan luovutukselle tapaturmavakuutuslaissa säädetyt edellytykset ulotettaisiin koskemaan myös työtapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön sulautumista, jakautumista ja kotipaikan siirtoa. Vakuutusvalvontavirasto ei saisi antaa lupaa tällaiselle toimenpiteelle, jos se olennaisesti hei-

kentäisi työntekijöiden lakisääteistä tapaturmaturvaa taikka vaarantaisi tapaturmavakuutusjärjestelmän toimintaedellytykset tai kyvyn suoriutua velvoitteistaan.

Lisäksi esitetään muutoksia asiakirjojen säilyttämistä sekä vakuuttamattomista työtapaturmista johtuvien maksujen viivästyskorkoa ja täytäntöönpanokelpoisuutta koskeviin säännöksiin.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpano.....	4
Vakuutuskannan luovutusta koskevat säännökset.....	4
Vakuutusyhtiön sulautumista ja jakautumista koskevat säännökset.....	5
Neuvoston asetus eurooppayhtiön (SE) säännöistä	5
Eurooppayhtiöasetusta täydentävät kansalliset säännökset.....	6
Kotipaikan siirron ja sulautumisen vastustaminen.....	6
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pääomayhtiöiden rajat ylittävistä sulautumisista	7
1.2. Työtapaturmavakuutuksen työansiokäsité	7
1.3. Vakuuttamisvelvollisuus ja vakuuttamattomassa työssä sattuneet tapaturmat	8
1.4. Asiakirjojen säilyttäminen vakuutuslaitoksessa	8
2. Nykytilan arviointi.....	8
2.1. Vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen ja kotipaikan siirto	8
2.2. Työansion käsité.....	9
2.3. Vakuuttamisvelvollisuus ja vakuuttamattomassa työssä sattuneet tapaturmat	10
2.4. Tapaturmavakuutusjärjestelmään liittyvien asiakirjojen säilyttäminen	10
3. Ehdotetut muutokset	11
3.1. Vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen ja kotipaikan siirto	11
3.2. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen palkkakäsité	11
3.3. Vakuuttamisvelvollisuus ja vakuuttamattomassa työssä sattuneet tapaturmat	11
3.4. Tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen säilyttäminen	12
4. Esityksen vaikutukset	12
5. Asian valmistelu	12
6. Riippuvuus muista esityksistä.....	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	14
1. Lakiehdotuksen perustelut	14
2. Voimaantulo	21
3. Säättämisjärjestys	21
LAKIEHDOTUS.....	22
tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.....	22
LIITE	26

RINNAKKAISTEKSTIT	26
tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.....	26

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpano

Lakisääteisen tapaturmavakuutusjärjestelmän (työtaturmavakuutus) toimeenpano on Suomessa säädetty lailla yksityisten vakuutusyhtiöiden hoidettavaksi. Työtaturmavakuutusta toimeenpanevat vakuutusyhtiöt ovat vakuutusosakeyhtiöitä ja keskinäisiä vakuutusyhtiöitä. Vakuutusosakeyhtiö voi olla myös julkinen osakeyhtiö ja keskinäinen vakuutusyhtiö julkinen keskinäinen vakuutusyhtiö. Vakuutusyhtiöistä säädetään vakuutusyhtiölaissa (1062/1979). Työtaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön velvollisuuksista säädetään tapaturmavakuutuslaissa (608/1948).

Muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta annetun neuvoston direktiivin (92/49/ETY; jäljempänä vahinkovakuutusdirektiivi) mukainen yhden toimiluvan järjestelmä toteutettiin Suomen työtaturmavakuutusjärjestelmässä 1 päivänä heinäkuuta 2001 voimaan tulleilla laeilla tapaturmavakuutuslain ja vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta (483—484/2001; HE 58/2001 vp). Vakuutusyhtiö, jonka kotipaikka on toisessa Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa jäsenvaltiossa voi harjoittaa pelkästään kotivaltionsa antamalla toimiluvalla työtaturmavakuutusta Suomessa joko perustamalla Suomeen edustuston tai harjoittamalla vakuutusliikettä kotivaltiostaan tai toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevasta toimipaikasta käsin. Työtaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön talouden valvonta kuuluu sen kotivaltiolle ja yhtiöön sovelletaan sen kotivaltion vakavaraisuusmääräyksiä. Muilta osin Suomessa työtaturmavakuutusta harjoittavan ulkomaisen vakuutusyhtiön on noudatettava vahinkovakuutusdirektiivin 55 artiklan perusteella Suomen lainsäädäntöä. Jollei tapaturmavakuutuslain säännöksistä muuta johdu, työtaturmavakuutusta har-

joittavaan kotimaiseen vakuutusyhtiöön sovelletaan vakuutusyhtiölakia ja ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia (398/1995).

Vakuutuskannan luovutusta koskevat säännökset

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakuutuskannan luovutusta koskevat säännökset sisältyvät vakuutusyhtiölakiin ja lakiin ulkomaisista vakuutusyhtiöistä. Vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 4 momentin mukaan Vakuutusvalvontaviraston on annettava suostumus vakuutusyhtiön vakuutuskannan luovutukseen toiseen kotimaiseen vakuutusyhtiöön, jolle se loukkaa vakuutuksen käsittämiä etuja eikä vaaranna vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Jos luovutettavaan vakuutuskantaan sisältyy sijoittautumisvapauden ja palveluiden tarjonnan vapauden perusteella tehtyjä vakuutus sopimuksia, Vakuutusvalvontaviraston on hankittava luovutukselle vakuutuskannan kattaman riskin sijaintivaltion vakuutustarkastusviranomaisen suostumus. Muu vakuutuskanta voidaan vakuutusyhtiölain 16 a luvun 14 §:n 1 momentin mukaan luovuttaa ulkomaiselle yhtiölle vain, jos siihen on erityistä syytä.

Ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 10 luvun mukaan, jos ulkomainen vakuutusyhtiö, jonka kotipaikka on toisen ETA-valtion alueella (ETA-vakuutusyhtiö), luovuttaa sellaisten vahinkovakuutus sopimusten vakuutuskannan, joiden kattama riski sijaitsee Suomessa, suomalaiselle vakuutusyhtiölle tai toiselle ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, kannanluovutuksesta päättää luovuttavan yhtiön kotivaltion viranomainen saatuaan ensin suostumuksen Vakuutusvalvontavirastolta. Jos vastaanottavalla yhtiöllä on kotipaikka Suomessa, Vakuutusvalvontavirasto antaa luovuttavan vakuutusyhtiön kotivaltion vakuutustarkastusviranomaiselle lausunnon siitä, onko vastaanottavalla yhtiöllä luovutus huomioon ottaen riittävä toimintapääoma.

Työtaturmavakuutus on työntekijöiden turvaksi luotu lakisääteinen sosiaalivakuutus-

järjestelmä. Tapaturmavakuutuskannan luovutuksen kohteena olevan vastuuvelan muodostaa pääosin korvausvastuu, joka on vakuutusyhtiön velkaa vakuutetuille työntekijöille. Siksi tapaturmavakuutuslain 29 a §:ään otettiin vahinkovakuutusdirektiivistä johtuvien muutosten yhteydessä erityinen säännös, jonka mukaan Vakuutusvalvontaviraston on poiketen siitä, mitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 14 §:n 1 momentissa säädetään, annettava suostumus tapaturmavakuutuskannan luovutukseen, jollei luovutus olennaisesti heikennä vakuutettujen turvaa tai vaarana tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytyksiä taikka kykyä suoriutua velvoitteistaan. Samoja edellytyksiä sovelletaan kotimaiseen ja ulkomaiseen vakuutusyhtiöön tapahtuviin tapaturmavakuutuskannan luovutuksiin.

Tapaturmavakuutuskannan luovutusta koskevan hallituksen esityksen (HE 58/2001 vp) mukaan luovutuksen edellytyksiä arvioitaessa olisi otettava huomioon, miten luovutuksen vastaanottava yhtiö aikoo järjestää toimintansa niin, että työntekijät saavat tapaturmavakuutuslaissa säädettyt etuudet sekä neuvonnan ja palvelun korvausasioissa. Siksi vastaanottavalla vakuutusyhtiöllä on oltava riittävä työtapaturmavakuutuksen ja muun sosiaaliturvalainsäädännön samoin kuin korvauskäytännön ja korvauksiin vaikuttavien paikallisten olosuhteiden tuntemus. Vastaanottavan yhtiön toiminta on järjestettävä siten, että se pystyy myös huolehtimaan muista lakisäätteistä tapaturmavakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle lailla säädetystä tehtävistä. Tällaisia ovat erilaisten lakisäätteiden maksujen, kuten tapaturmavakuutusjärjestelmän yhteisten kustannusten rahoittamiseen käytettävien maksujen, työttömyysvakuutusmaksujen ja työsuojelumaksujen perintään liittyvät tehtävät. Maksujen tilitys on voitava varmistaa myös laiminlyöntitapauksissa.

Arvioitaessa vakuutuskannan luovutuksen vaikutusta on otettava huomioon luovuttavan ja vastaanottavan vakuutusyhtiön vakavaraisuusasema sekä vastaanottavaan vakuutusyhtiöön sovellettavan lainsäädännön jälleenvakuutusta ja vakuutuskannan edelleen luovutusta koskevat määräykset. Arvioitaessa vaarantaako luovutus tapaturmavakuutuslain

mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytykset tai kyvyn suoriutua velvoitteistaan, on otettava huomioon muun muassa, miten luovuttavan ja luovutuksen vastaanottavan vakuutusyhtiön on varauduttava niihin sovellettavan lainsäädännön mukaan mahdolliseen yhteistakuuvastuuseen.

Tapaturmavakuutuslain 29 a §:n 1 momentissa säädetty edellytykset on ulotettu pykälän 2 momentissa koskemaan soveltuvin osin myös suostumusta, jonka Vakuutusvalvontavirasto antaa ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64—66 §:n nojalla ulkomaisen vakuutusyhtiön tapaturmavakuutuskannan luovutukselle. Kannan luovutukseen sovelletaan muutoin vakuutusyhtiölain menettelysääntöksiä.

Vakuutusyhtiön sulautumista ja jakautumista koskevat säännökset

Vakuutusyhtiö voi sulautua siten, että vastaanottava ja yksi tai useampi sulautuva vakuutusyhtiö sulautuvat taikka siten, että vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön. Vakuutusyhtiö voi jakautua siten, että jakautuvan vakuutusyhtiön vakuutuskanta sekä muut varat ja velat osittain tai kokonaan siirtyvät selvitysmenettelyttä yhdelle tai useammalle perustettavalle vakuutusosakeyhtiölle ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Vakuutusvalvontaviraston on vakuutusyhtiölain mukaan annettava suostumuksensa sulautumiselle ja jakautumiselle, jollieivät ne loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai vaarana vakuutustoiminnan tervettä kehitystä.

Neuvoston asetus eurooppayhtiön (SE) säännöistä

Neuvoston asetus eurooppayhtiön (SE) säännöistä (EY) N:o 2157/2001 (eurooppayhtiöasetus) tuli sovellettavaksi EU:ssa ja muissa ETA-valtioissa 8 päivästä lokakuuta 2004. Eurooppayhtiö on osakeyhtiömuoto, jonka avulla eri valtioista olevat osakeyhtiöt ja muut yksityis- ja julkisoikeudelliset oikeushenkilöt voivat järjestää yritysrajoja yli jäsenvaltioiden rajojen. Eurooppayhtiö voi-

daan perustaa muun muassa siten, että vähintään kaksi eri jäsenvaltioon rekisteröityä julkista osakeyhtiötä sulautuu jonkin perustajayhtiön kotivaltiossa tai muussa ETA-valtiossa rekisteröitäväksi eurooppayhtiöksi. Sulautumisen yhteydessä myös eurooppayhtiöksi muuttuvan vastaanottavan yhtiön kotipaikka voidaan siirtää toiseen valtioon. Eri jäsenvaltioiden lainsäädännön alaiset vakuutusyhtiöt voivat myös perustaa holding-eurooppayhtiön. Julkinen osakeyhtiö, jolla on vähintään kahden vuoden ajan ollut toisen jäsenvaltion lainsäädännön alainen tytäryhtiö, voidaan myös muuttaa eurooppayhtiöksi. Eurooppayhtiö voi myös perustaa eurooppayhtiömuotoisia tytäryhtiöitä.

Eurooppayhtiöasetus sisältää sulautumismenettelyä ja sulautumisen rekisteröintiä, vähemmistöosakkaiden ja velkojien suojaa sekä viranomaisvalvontaa koskevia määräyksiä. Asetuksessa sääntelemättömien seikkojen osalta jokaiseen sulautumiseen osallistuvaan yhtiöön sovelletaan sen kotivaltion säännöksiä. Eurooppayhtiön sääntömääräisen kotipaikan ja pääkonttorin on sijaittava rekisteröintivaltiossa. Eurooppayhtiön kotipaikka voidaan myös siirtää toiseen jäsenvaltioon eurooppayhtiötä purkamatta siten, että siirron jälkeen yhtiöön sovelletaan vastaanottavan valtion eurooppayhtiöitä ja julkisia osakeyhtiöitä koskevaa lainsäädäntöä. Jäsenvaltion lainsäädännössä eurooppayhtiö voidaan asettaa kansallisista julkisista osakeyhtiöistä poikkeavaan asemaan vain asetuksessa sallitulla tavalla. Eurooppayhtiöllä on siten lähtökohtaisesti samat oikeudet ja velvollisuudet kuin sen kotipaikan jäsenvaltion mukaisella julkisella osakeyhtiöllä.

Eurooppayhtiöasetusta täydentävät kansalliset säännökset

Eurooppayhtiöasetusta täydentävät kansalliset säännökset on annettu eurooppayhtiölailla (742/2004) ja eräillä muilla samassa yhteydessä annetuilla laeilla (HE eurooppayhtiölaiksi (SE) ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 55/2004 vp). Eurooppayhtiölain mukaan Suomeen rekisteröitävä eurooppayhtiö ja ulkomaisen eurooppayhtiön sivuliike Suomessa merkitään Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) kaupparekisteriin. PRH antaa

myös neuvoston asetuksessa tarkoitetut todistukset eurooppayhtiön perustamiseen osallistuvien suomalaisten yhtiöiden osalta ja eurooppayhtiön kotipaikan siirrossa.

Vahinkovakuutusyhtiöitä koskevat täydentävät säännökset on annettu lailla vakuutusyhtiölain muuttamisesta (751/2004). Sen mukaan PRH ei saa antaa todistusta kotipaikan siirtoa koskevan luvan myöntämisestä, jos vakuutusyhtiö ei ole Vakuutusvalvontaviraston ilmoituksen mukaan noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä tai kotipaikan siirto loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja.

Vakuutusvalvontavirasto voi vakuutusyhtiölain 16 luvun 13 §:n mukaan kieltää suomalaisten vakuutusyhtiöiden sulautumisen, jos se loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai vaarantaa vakuutustoiminnan terveen kehityksen. Sama koskee luvun 13 a §:n mukaan Suomessa rekisteröidyn vakuutusyhtiön osallistumista eurooppayhtiöasetuksessa tarkoitettuun eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla. Jos vastaanottava eurooppayhtiö rekisteröidään toisessa ETA-valtiossa, suostumusta ei kuitenkaan voi evätä sillä perusteella, että sulautuminen vaarantaa vakuutustoiminnan terveen kehityksen Suomessa. PRH ei myöskään saa antaa suomalaisen vakuutusyhtiön sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnin edellytykseksi säädettyä todistusta, jos vakuutusyhtiö ei ole Vakuutusvalvontaviraston ilmoituksen mukaan suorittanut sulautumiseen liittyviä toimia tai täyttänyt sulautumiseen liittyviä muodollisuuksia. Jos kotipaikan siirron seurauksena ulkomaiseksi vakuutusyhtiöksi muuttuva yhtiö jatkaa edelleen toimintaansa Suomessa, siihen sovelletaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain säännöksiä.

Kotipaikan siirron ja sulautumisen vastustaminen

Eurooppayhtiöasetuksen mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan siinä valtiossa rekisteröityjen eurooppayhtiöiden osalta säätää, ettei kotipaikan siirto, josta seuraa sovellettavan lain vaihtuminen, tule voimaan, jos kyseessä olevan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisvastustaa siirtoa yleisen edun

perusteella. Vastaavasti jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää, ettei tämän jäsenvaltion alainen yhtiö voi osallistua eurooppayhtiöasetuksessa tarkoitettuun eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla, jos mainitun jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen vastustaa siirtoa yleisen edun perusteella.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen (EY-tuomioistuin) oikeuskäytännön mukaan vain yleisen edun mukaiset säännöt voivat rajoittaa tai haitata palvelujen tarjoamisen vapauden ja sijoittautumisoikeuden hyödyntämistä. Yleistä etua ei ole yhteisölainsäädännössä tarkemmin määritelty. Sen sisältö perustuu EY-tuomioistuimen oikeuskäytännössä muodostuneisiin tulkintaperiaatteisiin, joihin vaikuttavat asianomaisen yhteisönormin ja yhteisön perustamissopimuksen tavoitteet. Oikeuskäytännön mukaan yleiseen etuun perustuvasta vastustamisesta voidaan säätää vain, mikäli yhteisön lainsäädännössä ei ole kyseisen yleisen edun kattamalla alalla jo toteutettu tyhjentäviä yhdenmukaistamistoimia. Jos yhdenmukaistamista ei ole tehty, kansallisessa laissa voidaan säätää rajoituksesta, jota sovelletaan ilman syrjintää, jota voidaan perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä ja joka on omiaan takaamaan sillä tavoiteltavan päämäärän toteutumisen. Lisäksi edellytetään, ettei rajoituksella puututa perusvapautteen enempää kuin mikä on tarpeen päämäärän saavuttamiseksi. Rajoituksen on myös oltava objektiivisesti katsoen tarpeellinen ja oikeasuhtainen asetettuun tavoitteeseen verrattuna.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pääomayhtiöiden rajat ylittävistä sulautumisista

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat lokakuun 26 päivänä 2005 antaneet Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin pääomayhtiöiden rajat ylittävistä sulautumisista 2005/56/EY (sulautumisdirektiivi). Sen tavoitteena on vähentää yhteisössä toimivien yhtiöiden rajat ylittäviin sulautumisiin liittyviä lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia vaikeuksia. Direktiivin tarkoituksena on hyödyttää erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä, jotka eivät suuryrityksiä pienemmän kokonsa ja pääomarakenteensa takia pysty soveltamaan

eurooppayhtiöasetuksen tarjoamia mahdollisuuksia.

Direktiivi koskee sellaisten pääomayhtiöiden sulautumisia, jotka on perustettu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on yhteisössä ja jos vähintään kaksi yhtiöstä kuuluu eri jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamisalaan. Sulautumisdirektiivi kattaa julkisten osakeyhtiöiden lisäksi kaikki pääomayhtiöt, joilla on oikeushenkilöllisyys ja joilla on osakepääoma tai sitä vastaava pääoma ja yksinomaan yhtiön veloista vastaavaa omaisuutta. Suomessa määritelmän täyttävä yhteisömuoto olisi muun muassa vakuutusosakeyhtiö. Rajat ylittävät sulautumiset ovat mahdollisia vain sellaisten yhtiömuotojen välillä, joiden sulautuminen on kyseisten jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen mukaan sallittua. Rajat ylittävään sulautumiseen osallistuvan yhtiön on noudatettava sen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä ja muodollisuuksia, jonka lainsäädännön alainen se on.

Sulautumisdirektiivissä tarkoitetuilla kansallisilla säännöksillä ei saa rajoittaa sijoittautumisvapautta ja pääoman vapaata liikkuvuutta, jollei se ole perusteltavissa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti ja jollei yleinen etu sitä vaadi ja rajoitus ole välttämätön ja asianmukainen tällaisten vaatimusten täyttämiseksi. Rajat ylittävään sulautumiseen sovelletaan siten sellaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, joka antaa kansallisille viranomaisille mahdollisuuden vastustaa tiettyä kansallista sulautumista yleisen edun vuoksi, jos vähintään yksi sulautumiseen osallistuvista yhtiöistä on kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön alainen. Sulautumisdirektiivi sisältää lisäksi määräyksiä sulautumissuunnitelmasta ja osakkaille tarkoitettusta kertomuksesta ja jäsenvaltioiden viranomaisten toimivallasta.

1.2. Työtaturmavakuutuksen työansio-käsite

Työtaturmavakuutuksesta aiheutuvat etuus- ja toimeenpanokustannukset rahoitetaan työnantajilta perittävillä vakuutusmaksuilla. Työnantajan tapaturmavakuutus kattaa kaikki työnantajaan työsuhteessa olevat työn-

tekijät. Vakuutusmaksun perusteena on työnantajan työntekijöilleen vakuutuskauden aikana maksama palkkasumma. Siihen luettavista työansioista säädetään tapaturmavakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavista työansioista annetussa valtioneuvoston asetuksessa, joka on voimassa kuluvan vuoden loppuun (1145/2004: jäljempänä palkka-asetus). Asetuksen 1 §:n mukaan vakuutusmaksun perusteena olevana työansiona pidetään palkkaa tai muuta vastiketta, joka on maksettu korvauksena työstä. Ulkomaantyössä vastikkeena pidetään sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

1.3. Vakuuttamisvelvollisuus ja vakuuttamattomassa työssä sattuneet tapaturmat

Työnantaja on tapaturmavakuutuslain 10 §:n mukaan vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä ylittää 12. Myös sellainen työnantaja, joka ei ole yhteisö tai säätiö ja jota on viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa verotettu enintään 571,84 euron tuloista (jäljempänä pien-työnantaja), on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen vuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 30. Vakuuttamattomassa työssä sattuneiden työtapaturmien korvaamisesta huolehtii Tapaturmavakuutuslaitosten liitto. Se maksaa lain mukaisen tapaturmakorvauksen sekä silloin, kun vakuuttamisvelvollisuus ei ole vielä syntynyt että silloin, kun työnantaja on laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa. Työnantajalla, joka ei ole vakuuttamisvelvollinen, on kuitenkin 85 euron (vuonna 2005) suuruinen omavastuuosuus maksetuista korvauksista. Jos työnantaja laiminlyö tämän omavastuuosuuden suorittamisen, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto maksaa sen vahingoittuneelle ja perii summan takaisin työnantajalta. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus periä vakuutuksen laiminlyöneeltä työnantajalta vahingoittuneelle maksetuista korvauksista takaisin enintään 1 720 euroa (vuonna 2005) tapaturmaa kohden. Vakuutuksen laiminlyöntitapauksissa Tapaturma-

vakuutuslaitosten liitto voi lisäksi periä työnantajalta maksun, joka vastaa laiminlyötyä vakuutusmaksua enintään nelinkertaisena ja enintään kuluvalta ja kolmeksi viimeksi kuuluneelta vuodelta (jäljempänä laiminlyöntikorotus).

1.4. Asiakirjojen säilyttäminen vakuutuslaitoksessa

Vakuutuslaitoksen on säilytettävä työtapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyvät asiakirjat siten kuin Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ministeriön antamien yleisohjeiden mukaan määrää. Asiakirjat voidaan kuitenkin yleisohjeissa määrätyn ajan kuluttua säilyttää alkuperäisten asemesta sellaisella ministeriön hyväksymällä menetelmällä, jolla luotettavasti säilytetään alkuperäisten asiakirjojen ja tietojen sisältö.

2. Nykytilan arviointi

2.1. Vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen ja kotipaikan siirto

Työtapaturmassa vahingoittuneella on tapaturmavakuutuslakiin perustuva oikeus säädettyihin korvauksiin. Korvausvastuut ovat usein pitkäaikaisia, koska etuudet maksetaan pääosin jatkuvina korvauksina. Vakuutusyhtiön korvausvelvollisuus perustuu tapaturman sattuessa voimassa olleeseen vakuutukseen. Ammattitautikorvauksesta vastaa vakuutusyhtiö, joka on vakuuttanut sen työn, joka on viimeksi voinut aiheuttaa ammattitaudin. Vakuutusyhtiön vastuu voi ilmetä esimerkiksi asbestisairauksien kohdalla vasta vuosikymmenten kuluttua sairauden aiheuttaneen työn päättymisestä. Vakuutusyhtiöiden on varauduttava tuleviin korvauksia koskeviin vastuisiin rahastoimalla tarvittavat varat etukäteen. Työtapaturmavakuutus tulee vuoden 2005 työeläkeuudistuksen seurauksena kokonaan ensisijaiseksi myös työeläkkeeseen nähden.

Työtapaturmavakuutuksen ominaispiirteistä johtuen työtapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön sulautumiseen, jakautumiseen ja kotipaikan siirtoon voi liittyä työntekijöiden tapaturmaturvan sekä tapaturmavakuutusjärjestelmän toimintaedellytysten ja

vastuunkantokyvyn kannalta samanlaisia haittavaikutuksia kuin tapaturmavakuutuskannan luovutukseen. Työ-tapaturmavakuutuksessa edunsaajana olevalla työntekijällä ei ole mahdollisuutta estää vakuutusyhtiön sulautumisesta, jakautumisesta tai kotipaikan siirrosta mahdollisesti seuraavaa vakuutus- turvan heikentymistä. Työnantajalla on vakuutusnottajana mahdollisuus irtisanoa tapaturmavakuutus mainitun toimenpiteen vuoksi. Vakuutuksen irtisanomisoikeudella ei kuitenkaan ole merkitystä niiden korvausvastuiden kohdalla, joissa vakuutusyhtiön vastuu perustuu irtisanomista edeltäviin vakuutuskausiin kohdentuviin vahinkoihin. Mikäli vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen ja kotipaikan siirto johtaa vakuutusyhtiön kattamattomiin korvausvastuuihin, ne tulevat tapaturmavakuutuslain 38 b ja 38 c §:n mukaisen yhteistakuun kautta viime kädessä kaikkien vakuuttamisvelvollisten työnantajien maksettaviksi.

Eurooppayhtiöasetusta sovelletaan työtapaturmavakuutusta Suomessa harjoittaviin vakuutusyhtiöihin. Myös sulautumisdirektiiviä sovelletaan työtapaturmavakuutusta harjoittaviin vakuutusosakeyhtiöihin. Rajat ylittävän sulautumisen seurauksena perustettavaan vakuutusyhtiöön sovelletaan sulautumisen jälkeen sen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä, jossa yhtiön kotipaikka sijaitsee. Jos työtapaturmavakuutusta harjoittava kotimainen vakuutusyhtiö sulautuu eurooppayhtiöasetuksessa tai sulautumisdirektiivissä tarkoitettuun toiseen jäsenvaltioon rekisteröitävään vakuutusyhtiöön taikka siirtää kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon, yhtiön on noudatettava Suomessa harjoittamansa työtapaturmavakuutuksen osalta edelleen Suomen lainsäädäntöä lukuun ottamatta yhtiön vaka- varaisuutta ja sen valvontaa koskevia säännöksiä. Ne määräytyvät yhtiön kotivaltion lainsäädännön mukaan. Siksi on perusteltua, että Vakuutusvalvontavirasto voisi tarvittaessa kieltää myös vakuutusyhtiön sulautumisen, jakautumisen ja kotipaikan siirron samoin edellytyksin kuin tapaturmavakuutuskannan luovutuksen

Eurooppayhtiöasetuksen mukaan kansallisen lainsäädännöllä voidaan kieltää vain yleiseen etuun perustuen sellainen vakuutusyhtiön sulautuminen ja kotipaikan siirto, jos-

ta seuraisi sovellettavan lain vaihtuminen. Sulautumisdirektiivin mukaan rajat ylittävään sulautumiseen sovelletaan sellaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, joka antaa kansalliselle viranomaiselle mahdollisuuden vastustaa kansallista sulautumista yleisen edun vuoksi, jos vähintään yksi sulautuvista yhtiöistä on sen lainsäädännön alainen. Rajat ylittävään sulautumiseen voidaan siten soveltaa sellaista kotimaisten vakuutusyhtiöiden välistä sulautumista koskevaa, Suomen lainsäädäntöön sisältyvää rajoitusta, joka on yleisen edun mukainen.

EY-tuomioistuimen oikeuskäytännössä yleisen edun mukaisiksi on katsottu muun muassa rajoitukset, jotka tähtäävät työntekijöiden ja heidän sosiaaliturvansa sekä velkojien aseman suojelemiseen. Rajoitusten on kuitenkin oltava objektiivisesti tarkasteltuina välttämättömiä ja tavoitteeseen suhteutettuja. Eurooppayhtiöasetuksen yhtenä tavoitteena on, että kotipaikan siirtoa vastustavien yhtiön vähemmistöosakkaiden, velkojien ja muiden oikeuksien haltijoiden eduilla on riittävä ja oikeasuhtainen suoja. Kotipaikan siirto ei saisi myöskään vaikuttaa ennen siirtoa saattuihin oikeuksiin.

2.2. Työansion käsite

Tämän vuoden alusta voimaan tulleen työeläkeuudistuksen (634—644/2003; HE 242/2003 vp) mukaan työeläke määräytyy pääsääntöisesti työansioiden perusteella. Samaan aikaan voimaan tulleilla työntekijäin eläkelain (TEL) muutoksilla 885/2004 (HE 39/2004 vp) selkeytettiin myös työeläkkeen perusteena olevia työansiota koskevat säännökset vastaamaan vakiintunutta soveltamiskäytäntöä. Säännökset ovat aikaisempaa yksityiskohtaisemmat ja sisältävät joitakin muutoksia noudatettuun käytäntöön. TEL :n 7 §:n mukaan työeläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja

(sijaismaksaja). Eläkkeen perusteena olevaan työansioon luetaan myös työstä suoritettava vastike, joka on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi yleisöltä saatavilla palvelurahoilla tai vapaaehtoisilla lahjoilla, vakuutus-kassalaissa (1164/1992) tarkoitetun sairaus-kassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta taikka lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaisella yksityisen hoidon tuella tai muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella.

TEL:n 7 §:n 3 momenttiin sisältyy lisäksi esimerkkiluettelo työsuhteeseen liittyvistä eduista, joita ei pidetä vastikkeena työstä eikä siten lueta eläkkeen perusteena olevaan työansioon. Pykälän 4 momenttiin sisältyy vakiintunutta käytäntöä vastaava säännös työansion määräytymisestä, kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai hänet otetaan ulkomailta suomalaisen työnantajan palvelukseen siten, että hän tulee työntekijäin eläkelain soveltamispiiriin. Eläkkeen perusteena olevana työansiona pidetään tällaisen ulkomaantyön osalta palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä ei ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

Mahdollisimman suureen yhdenmukaisuuteen työeläkejärjestelmän palkkakäsittelyn kanssa on pyritty jo voimassa olevassa palkka-asetuksessa. Työtaturmavakuutuksen palkka-asetuksen sisältämä työansion määrittely vastaa myös sanamuodollisesti eräin poikkeuksin TEL:n 7 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen ja 3 momentin mukaista työansion käsitettä. Soveltamiskäytännön tasolla eroja on työeläkejärjestelmään on ollut lähinnä vakuutuskassalain mukaisen vakuutuskassan työnantajan yhteydessä toimivan työpaikkakassan kautta maksaman täydennyspäivärahan eikä tekijänoikeuskorvausten osalta, joita ei lueta vakuutusmaksun perusteena olevaan työansioon. Erot ovat taloudelliselta merkitykseltään kuitenkin vähäisiä. Palkka-asetuksesta puuttuvat työeläkeuudistuksen yhteydessä TEL:n 7 §:ään otetut työansion käsitettä selkeyttävät säännökset. Muun muassa uusiin palkkausmuotoihin liittyvät rajanvetotilanteet koskevat yhtä hyvin

työtaturmavakuutusta, minkä vuoksi nykyistä tarkemmat säännökset ovat tarpeen. Eri sosiaalivakuutusjärjestelmien palkkakäsittelyn erot vaikeuttavat työntekijän sosiaalivakuutusmaksuista huolehtivan työnantajan palkkakirjanpitoa. Erot eivät ole myöskään tarkoituksenmukaisia järjestelmien rahoituksen selkeyden kannalta. Myös sairausvakuutus- ja kansaneläkejärjestelmän työansion käsite on uudistettu vastaamaan eräin poikkeuksin työeläkejärjestelmän työansion käsitettä. Tapaturmavakuutusmaksun perusteena olevan työansion perusteista tulisi myös säätää asetuksen sijasta lain tasolla.

2.3. Vakuuttamisvelvollisuus ja vakuuttamattomassa työssä sattuneet tapaturmat

Pientyönantajaa koskeva 30 työpäivän vakuuttamisraja ei ole enää tullut sovellettavaksi rajan alhaisuuden vuoksi. Toisaalta yli 12 päivää jatkuneen työn kuulumista vakuuttamisvelvollisten työnantajien rahoitettavaksi ei voida pitää enää perusteltuna. Laissa oleva yksi vakuuttamisraja on myös selkeämpi ja helpommin sovellettavissa.

Tapaturmavakuutuslaissa ei säädetä vakuuttamisen laiminlyönnin vuoksi peritylle laiminlyöntikorotukselle viivästyskorkoa. Laista puuttuu myös säännös, joka mahdollistaisi vakuuttamattomissa tapaturmissa työnantajalta perittävän omavastuuosuuden sekä vakuuttamisen laiminlyöntitapauksissa perittävän laiminlyöntikorotuksen ja työnantajan korvausosuuden suoran ulosoton muiden maksujen tapaan ilman erillistä tuomiota tai päätöstä.

2.4. Tapaturmavakuutusjärjestelmään liittyvien asiakirjojen säilyttäminen

Perustuslaissa edellytetään, että työtaturmavakuutukseen liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttämisajasta tulisi säätää lain tasolla. Arkistolaki (831/1994) koskee myös työtaturmavakuutusta harjoittavia vakuutuslaitoksia siltä osin kuin niille kertyy tässä toiminnassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tarkoitettuja asiakirjoja. Arkistolaitos määrää, mitkä asiakirjat säilytetään pysyvästi. Asiakir-

jalla tarkoitetaan kirjallista tai kuvallista esitystä taikka sellaista sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla aikaansaatua esitystä, joka on luettavissa, kuunneltavissa tai muutoin ymmärrettävissä teknisin apuvälinein. Arkistonmuodostajien on arkistolain mukaan määrättävä tehtäviensä hoidon tuloksena kertyvien asiakirjojen säilytysajat ja -tavat sekä ylläpidettävä niistä arkistonmuodostussuunnitelmaa. Asiakirjojen säilytysaikoja määrättäessä on otettava huomioon, mitä niistä on erikseen säädetty tai määrätty. Koska kysymys on lakisääteisestä sosiaaliturvasta, on perusteltua, että työtapaturmavakuutusta toimeenpanevat vakuutuslaitokset noudattavat yhtenäisiä asiakirjojen säilytysaikoja, joissa otetaan huomioon järjestelmän toimeenpääntöön liittyvät asiakirjojen säilytystarpeet. Siksi säilytysajoista tulisi säätää tapaturmavakuutuslaissa.

3. Ehdotetut muutokset

3.1. Vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen ja kotipaikan siirto

Tapaturmavakuutuskannan luovutukselle tapaturmavakuutuslain 29 a §:ssä säädetty edellytykset ehdotetaan ulotettaviksi koskemaan myös työtapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön sulautumista, jakautumista ja kotipaikan siirtoa. Koska työtapaturmavakuutusta hoidetaan vakuutusyhtiöissä muun vahinkovakuutuksen ohella, lainmuutos kirjoitettaisiin niin, että lupaa myönnettäessä tulevat arvioitaviksi myös sulautumista, jakautumista ja kotipaikan siirtoa koskevat vakuutusyhtiölain mukaiset edellytykset vakuutusyhtiön muun vakuutustoiminnan osalta. Tarkoituksena on, että sulautumisen, jakautumisen ja kotipaikan siirron edellytyksiä arvioidaisiin samoin periaattein kuin tapaturmavakuutuskannan luovutuksen edellytyksiä voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 29 a §:n mukaan.

Lakisääteinen tapaturmavakuutusjärjestelmä rahoitetaan työnantajien pakollisilla vakuutusmaksuilla ja järjestelmää kehitetään yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Sen vuoksi ehdotetaan, että Vakuutusvalvontaviraston olisi harkitessaan vakuutuskannan luovutuksen, sulautumisen, jakautumisen ja

kotipaikan siirron edellytyksiä pyydettävä tarvittaessa keskeisiltä työmarkkinakeskusjärjestöiltä lausunto toimenpiteen vaikutuksista tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanon yleisiin edellytyksiin.

3.2. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen palkkakäsite

Työtapaturmavakuutusmaksun perusteena olevasta työansioista ehdotetaan säädettäväksi tapaturmavakuutuslaissa. Säännökset vastaisivat työeläkevakuutuksen työansion käsitettä. Hallitus on antanut eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen työntekijäin eläkeläiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2005 vp), jolla yhdistettäisiin yksityisten alojen palkansaajien työeläkettä koskeva lainsäädäntö. Ehdotetun uuden työntekijäin eläkelain mukaan eläkkeen ja vakuutusmaksun perusteena oleva työansion käsite olisi sama. Lailla myös tarkennettaisiin eräiltä osin kuluvan vuoden alusta voimaan tulleeseen työeläkelainsäädännön mukaista työansion käsitettä. Tarkennukset ehdotetaan otettaviksi huomioon myös työtapaturmavakuutusmaksun perusteena olevaa työansiota koskevissa säännöksissä.

3.3. Vakuuttamisvelvollisuus ja vakuuttamattomassa työssä sattuneet tapaturmat

Tapaturmavakuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyinen 30 päivän vakuuttamisraja poistuisi. Vakuuttamisvelvollisuus alkaisi aina, kun työnantajan kalenterivuoden aikana teettämien työpäivien lukumäärä ylittää 12 päivää. Työntekijän korvauksen nopeuttamiseksi pientyönantajan omavastuusuuden perinnässä jo käytännössä noudatettu menettely vahvistettaisiin lain tasolla niin, ettei vahingoittuneen tarvitsisi hakea erikseen omavastuusuutta työnantajalta. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto maksaisi myös työnantajan omavastuun suoraan vahingoittuneelle ja perisi vastaavan summan jälkikäteen työnantajalta. Menettely on perusteltua myös siitä syystä, että Tapaturmavakuutuslaitosten liiton vastuulle lain mukaan kuuluvan korvausasian käsittelyn alkuvaiheessa ei ole aina tietoa siitä, onko kysy-

mys pientyönantajasta vai vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneestä työnantajasta.

Tapaturmavakuutuslain viivästyskorkosäännökset ehdotetaan ulotettaviksi koskemaan myös viivästynyttä laiminlyöntikorotusta. Vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuolella olevalle työnantajalle työtaturmasta aiheutuva omavastuuosuus sekä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöneelle työnantajalle määrätty korvausosuus ja laiminlyöntikorotus ehdotetaan säädettäväksi muiden vastavien maksujen tapaan suoraan ulosottokelpoisiksi ilman erillistä päätöstä tai tuomiota.

3.4. Tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen säilyttäminen

Tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutusturvan järjestämiseen ja korvausasiaan liittyvien asiakirjojen säilyttämisestä ja säilytysajoista ehdotetaan säädettäväksi tapaturmavakuutuslaissa. Asiakirjat säilytettäisiin niin kuin arkistolaisissa säädetään. Asiakirjalla tarkoitettaisiin samaa kuin arkistolaisissa. Näin ollen asiakirjan muodostaisi myös sähköisessä muodossa oleva teknisin apuvälinein luettavissa oleva tieto. Tapaturmavakuutuslaissa säädettäisiin lisäksi yhtenäiset säilytysajat niille asiakirjoille, joita arkistolaitos ei ole määrännyt arkistolain nojalla pysyvästi säilytettäväksi. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin lisäksi säätää asiakirjojen tallennusmenetelmästä, jolla luotettavasti säilytetään asiakirjat ja niiden tietosisältö. Tällä tavoin tallennetun asiakirjan ja tiedon katsottaisiin vastaavan alkuperäistä, jollei muuta näytetä.

4. Esityksen vaikutukset

Työtaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulo oli vuonna 2004 runsaat 500 milj. euroa. Työtaturmavakuutusta harjoittaa Suomessa 12 vakuutusyhtiötä, joista kymmenen on keskinäisiä vakuutusyhtiöitä. Julkisen osakeyhtiön tai julkisen keskinäisen osakeyhtiön muodossa työtaturmavakuutusta harjoittavia vakuutusyhtiöitä ei tällä hetkellä ole. Mikään ulkomainen vakuutusyhtiö ei harjoita työtaturmavakuutusta Suomessa. Kahden

suurimman vakuutusyhtiön osuus työtaturmavakuutuksen maksutulosta on kaksi kolmasosaa ja neljän suurimman 90 prosenttia. Näin ollen työtaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön sulautumisella tai kotipaikan siirrolla voi olla merkittäviä vaikutuksia vakuutetun turvan ja lakisääteisen tapaturmavakuutusjärjestelmän toimintakyvyn ja vastuunkantokyvyn kannalta.

Työtaturmavakuutuskannan luovutusta koskevien edellytysten ulottaminen vakuutusyhtiön sulautumiseen, jakautumiseen ja kotipaikan siirtoon antaa Vakuutusvalvontavirastolle mahdollisuuden ottaa huomioon toimenpiteeseen lupaa myöntäessään työtaturmavakuutukseen liittyvät erityispiirteet vakuutetun turvan ja koko järjestelmän rahoituksen ja toimivuuden kannalta. Esitys mahdollistaisi myös yhtiön muuhun vakuutus-toimintaan sovellettavien edellytysten huomioon ottamisen lupaa myönnettäessä.

Lainmuutokset on laadittu siten, että ne soveltuvat eurooppayhtiöasetuksessa ja sulautumisdirektiivissä tarkoitettuun vakuutusyhtiöiden sulautumiseen ja kotipaikan siirtoon. Samat luvan myöntämistä koskevat edellytykset koskisivat sulautumista sekä kotimaisten vakuutusyhtiöiden välillä että kotimaisen vakuutusyhtiön sulautumista vakuutusyhtiöön, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa. Sulautumisdirektiivin edellyttämät kansallisen lainsäädännön muutokset on saatettava voimaan kahden vuoden kuluessa direktiivin voimaantulopäivästä. Siinä yhteydessä on erikseen arvioitava direktiivistä aiheutuvat vakuutusyhtiönlainsäädännön muutostarpeet.

Vakuutusmaksun perusteena olevan työansion käsitteen yhdenmukaistaminen työeläkejärjestelmän kanssa yksinkertaistaa työnantajan palkkakirjanpitoa. Se myös selkeyttää eri järjestelmien rahoitusta. Työansiökäsitteen yhdenmukaistamisella ei ole olennaisia taloudellisia vaikutuksia, koska eroavaisuudet työeläke- ja sairausvakuutusjärjestelmään ovat tällä hetkelläkin taloudelliselta merkitykseltään vähäiset.

5. Asian valmistelu

Eurooppayhtiölakia koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että sosiaali- ja terveysministeriön johdolla on erikseen selvitettä-

vä, tarvitaanko erityissääntelyä sitä tilannetta varten, että lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö muuttuu eurooppayhtiöksi ja siirtää kotipaikkansa toiseen valtioon. Myös eduskunnan talousvaliokunta on eurooppayhtiölainsäädäntöä koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossaan edellyttänyt asian selvittämistä.

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelussa ovat olleet mukana Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, AKAVA ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto. Ne puoltavat esitystä. Myös Vakuutusvalvontavirasto ja oikeusministeriö ovat osallistuneet esityksen valmisteluun siltä osin kuin se koskee tapaturmavakuutuslain 29 a §:ään ehdo-

tettuja muutoksia. Valmistelun yhteydessä antamassaan kirjallisessa lausunnossa Vakuutusvalvontavirasto puolsi ehdotettuja muutoksia. Oikeusministeriö ehdotti muun muassa esityksen perustelujen tarkentamista suhteessa EY-oikeuteen ja asiaa koskeviin EY-säädöksiin. Ehdotukset on otettu huomioon esityksessä.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Esityksessä on otettu huomioon myös hallituksen työeläkejärjestelmän työansiota koskeviin säännöksiin ehdottamat tarkistukset, jotka sisältyvät eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen työntekijäin eläkelainsäädäntöä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2005 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

10 §. Pykälän 1 momentti muutetaan siten, että vakuuttamisvelvollisuus syntyy aina, kun työnantajan teettämien työpäivien lukumäärä kalenterivuodessa ylittää 12.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että vahingoittunut saisi korvauksen sellaisen työnantajan työssä sattuneesta tapaturmasta, joka ei ole vakuuttamisvelvollinen, kokonaisuudessaan suoraan Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla olisi kuitenkin oikeus periä maksamansa korvaus takaisin työnantajalta tapaturmaa kohden 83,75 euron määrään saakka.

12 §. Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin pykälän selkeyttämiseksi nykyisin pykälän 6 momenttiin sisältyvä määräys, jonka mukaan vakuuttamisvelvollisen työnantajan on maksettava omavastuuosuus viipymättä sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on katsonut päätöksellään tapaturman korvattavaksi.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisivät nykyisin 3 ja 4 momentissa olevat määräykset vakuutuslaitoksen velvollisuudesta maksaa työnantajan omavastuuosuus, jos työntekijä laiminlyö sen maksamisen tai korvauksen suuruudesta syntyy erimielisyyttä. Määräyksiä ei ole enää tarpeen ulottaa Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon, koska se maksaa ehdotetun 10 §:n 2 momentin mukaan vakuuttamattomissa tapaturmissa myös työnantajalle tulevan omavastuuosuuden suoraan vahingoittuneelle. Pykälän nykyiseen 5 momenttiin sisältyvää säännöstä työntekijän vapauttamisesta varattomuuden vuoksi korvauksen suorittamisesta ei ole käytännössä sovellettu. Se kumottaisiin tarpeettomana.

29 a §. Pykälän nykyisin sisältämät tapaturmavakuutuskannan luovutusta koskevat edellytykset ulotettaisiin sovellettaviksi myös työtapaturmavakuutusta harjoittavan kotimaisen vakuutusyhtiön sulautumiseen, jakautumiseen ja kotipaikan siirtoon. Lupaedellytysten tulkinnessa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin nykyisen säännöksen mukaisia tapaturmavakuutuskannan luovutuksen edel-

lytyksiä arvioitaessa. Vakuutusvalvontaviraston olisi siten muun muassa selvitettävä, miten sulautumisen vastaanottava tai kotipaikkaa siirtävä vakuutusyhtiö aikoo järjestää toimintansa niin, että työntekijät saavat lain edellyttämät etuudet sekä neuvonnan ja palvelun korvausasioissa. Samoin olisi selvitettävä, miten vakuutuslaitoksen tehtävänä olevien julkisten maksujen perintä toteutuisi. Sulautumisen vastaanottavalla vakuutusyhtiöllä täytyisi myös sulautumisen jälkeen säilyä vakavaraisuusmääräysten mukaan arvioiden vakuutusyhtiön koko vakuutustoiminta huomioon ottaen riittävä vastuunkantokyky.

Pykälän 2 momentissa säädetään Vakuutusvalvontavirastolle velvollisuus tarvittaessa pyytää ennen sulautumista, jakautumista ja kotipaikan siirtoa koskevan suostumuksen antamista lausunto toimenpiteen vaikutuksesta lakisääteisen tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanon yleisiin edellytyksiin. Lausunnon pyytäminen olisi tarpeen yleensä vain silloin, jos toimenpiteeseen liittyy lakisääteisen tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanon kannalta periaatteellisia tai muutoin laajakantoisia muutoksia. Pelkästään se, että toimenpiteen osapuolena olevan vakuutusyhtiön markkinaosuus on merkittävä, ei edellyttäisi lausunnon pyytämistä. Lausunnon olisi toisaalta pyydettävä, vaikka osapuolen markkinaosuus ei olisikaan huomattava, jos vakuutuksenottajina olevien työntekijien tai vakuutettujen työntekijöiden vakuutus- ja korvausasioiden hoito aiotaan järjestää edellä tarkoitetun toimenpiteen jälkeen vakiintuneesta käytännöstä merkittävästä poikkeavalla tavalla. Perusteena lausunnon pyytämislle voisi olla myös toimenpiteen merkittävät vaikutukset muuhun ansioperusteiseen sosiaaliturvajärjestelmään.

Pykälän 3 momentissa edellytykset ulotettaisiin myös Suomessa työtapaturmavakuutusta harjoittavan ulkomaisen vakuutusyhtiön sulautumiseen suomalaiseen tai toiseen ulkomaiseen yhtiöön taikka tällaisen yhtiön kotipaikan siirtoon.

35 §. Pykälän 2 momentin viimeinen virke

kumotaan, koska vakuutusmaksun perustana olevan palkkasummaan luettavista työansioista säädettäisiin uudessa 35 b §:ssä.

35 b §. Pykälässä määritellään tapaturmavakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavat työansiot. Säännös vastaisi sisällöltään ja perusteluiltaan työeläkejärjestelmän vakuutusmaksun perusteena olevan työansion käsitettä. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös työeläkejärjestelmän työansion käsitteeseen hallituksen esityksessä työntekijöiden eläkeläiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2005 vp) ehdotetut tarkennukset.

Pääsääntö on, että vakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavia työansioita olisivat palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Työansioihin luettaisiin siten peruspalkka, joka voi määräytyä ajan tai työsuorituksen tai molempien perusteella. Peruspalkka on nykyisen käytännön mukaisesti työansioon kuuluvaan palkkaa riippumatta siitä, onko se ansaittu säännöllisestä työstä, ylityöstä, hätätyöstä tai esimerkiksi sairausajan palkkana taikka irtisanomisajan palkkana. Myös työntekijän työsuoritukseen perustuva provisio tai bonus maksetaan korvauksena työstä. Työansioon luettaisiin myös erilaiset palkan lisät ja korotukset, esimerkiksi olosuhdelisiä, vuorotyöisiä, ilta- ja yötyöisiä sekä ylityökorotus, sunnuntaityökorotus ja hälytysluonteisesta työstä tai seisokkityöstä maksettava korotus. Lisäksi työstä maksettavaksi korvaukseksi katsottaisiin erilaiset varallaolokorvaukset, arkipyhä- tai vapaavuorokorvaukset sekä rahana maksetut korvaukset siitä, ettei työajan lyhentämiseksi sovittuja vapaita (pekkasvapaita) ole voitu pitää. Työansiossa otettaisiin huomioon myös erilaiset ylimääräiset palkkaerät, jotka maksetaan työntekijälle sopimuksen mukaan tai vakiintuneesti. Tällaisia eräiä ovat esimerkiksi jouluraha tai 13. kuukauden palkka. Myös määrättyjen palveluvuosien perusteella maksettava korvaus tai lahja luettaisiin työansioihin. Sen sijaan työnantajan työntekijän merkkipäivän tai muun vastaavan henkilökohtaisen syyn perusteella antamat tavanomaiset esine- tai rahalahjat eivät ole vastiketta tehdystä työstä. Näitä lahjoja ei luettaisi työansioon riippumatta niiden verotuskohte-

lusta.

Työansioihin luettaisiin myös työstä maksettavaksi sovittu palkka, joka työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi on jäänyt saamatta, jos siitä on saatu luotettava näyttö esimerkiksi konkurssituomiossa.

Viime vuosina perinteisen aika- tai suorituspalkan rinnalle on tullut enenevässä määrin erilaisia tulospalkkioita. Tulospalkkiolla tarkoitetaan palkkiota, jonka suuruus määräytyy työntekijän, työntekijäryhmän, työyksikön tai jopa koko yrityksen tuloksen perusteella. Työntekijä voi työpanoksellaan vaikuttaa tulospalkkion suuruuteen, joten palkkio on selkeästi vastiketta työntekijän tekemästä työstä. Tulospalkkio voidaan maksaa muutoinkin kuin rahasuorituksena. Silloin kun tulospalkkiojärjestelmän perusteella annetaan työntekijälle vastikkeetta osakkeita, puhutaan osakepalkkiosta. Tällainen palkkio luetaan työansioihin riippumatta siitä, missä muodossa se maksetaan. Tulospalkkausta ovat esimerkiksi ryhmätasolla maksettava bonus, yrityksen vuosivoiton perusteella määräytyvä tantiemi sekä tuotantopalkkio ja tuotantolisä. Lisäksi työnantaja voi täydentää aika- ja suorituspalkkoja tulospalkkiolla tai tulospalkkiolisällä, jotka yleensä ovat ryhmäpalkkaa ja joiden käyttämisestä, sisällöstä ja rakenteesta päättää yrityksen johto. Tällaiset tulospalkkioerät luettaisiin myös työansioon.

Jos palkkion saaminen riippuu työn tuloksen tai yrityksen tuloksen sijasta työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan muun yhtiön osakkeen tulevasta arvomuutoksesta tietyllä aikavälillä, työntekijän työpanoksella ei voida katsoa olevan välitöntä vaikutusta palkkion saamiseen tai sen määrään. Tällöin kyse ei ole edellä mainitusta, työansioon luettavasta tulospalkkiosta tai osakepalkkiosta. Tällainen järjestelmä on jäljempänä pykälän 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tuloverolain 66 §:n mukainen työsuhdeoptiojärjestelmä.

Työstä maksettuna palkkana pidettäisiin nykykäytännön mukaisesti vuosilomapalkkaa sekä lomaltapaluurahaa, lomarahaa tai muuta sitä vastaavaa etuutta samoin kuin työsuhteen päättyessä maksettavaa lomakorvausta.

Lomakorvaus otettaisiin huomioon sen suuruisena kuin se määräytyy lain tai työeh-

tosopimuksen mukaan.

Työstä maksettavana vastikkeena pidetään vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan myös luontoisetuja. Siten esimerkiksi asunto-, ruoka- ja autoetu luettaisiin työansioihin riippumatta siitä, suoritetaanko niitä rahapalkan lisäksi tai yksinomaisten vastikkeena työstä. Luontoisedut arvioitaisiin rahaksi nykykäytännön mukaisesti verohallituksen vahvistamien perusteiden mukaan. Ne luontoisedut, joiden arvoa verohallitus ei vahvista, arvostettaisiin käypään arvoon.

Palkka tai muu vastike, joka on sovittu maksettavaksi korvauksena työstä, luettaisiin työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomaislainen tai muu maksaja (sijaismaksaja). Sijaismaksajan käsitteellä pyritään varmistamaan, ettei se, että palkan maksaa teknisesti muu maksaja kuin itse työnantaja, vaikuttaisi työntekijän työansioihin luettaviin ansioihin. Siten työnantajan konkurssipesän maksama palkka tai palkkaturvan kautta maksettu palkka kuuluisi työansioon. Säännöksellä tarkoitetaan vain tilanteita, joissa sijaismaksaja maksaa työnantajan sijasta palkan. Siten lain tarkoittamiin tilanteisiin eivät kuulu esimerkiksi tilanteet, joissa sairausajan palkanmaksu on järjestetty niin, että Kansaneläkelaitoksen tai vakuutuskassalaissa tarkoitettua sairauskassan maksama päiväraha maksetaan suoraan työntekijälle. Näissä tilanteissa Kansaneläkelaitos ja sairauskassa maksavat sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, eivätkä sijaismaksajana palkkaa.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin lisäksi tilanteita, joissa palkan maksaa muu maksaja kuin työnantaja. Momentin 1 kohdan mukaan yleisöltä saadut palvelu- ja lahjarahat luettaisiin työansioihin. Ne otettaisiin huomioon samansuuruisina kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä. Yleisöltä saatavilla lahjarahoilla tarkoitetaan lähinnä lähetystyöntekijöiden ja evankelistojen lahjoittajilta saamia rahoja, joiden avulla seurakunta rahoittaa näiden työntekijöiden työskentelyä.

Työehtosopimuksessa voidaan sopia esimerkiksi sairaus- taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainloma-ajan palkan maksamisesta

työnantajan yhteydessä toimivan työpaikkakassan kautta. Tällä tavoin maksettu, täydennyspäivärahasi määritelty erä luettaisiin 1 momentin 2 kohdan mukaan työansioihin. Niissä tilanteissa, joissa osa päivärahasta maksetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisena päivärahana ja osa täydennyspäivärahana, vain täydennyspäivärahana maksettu osuus luettaisiin työansioihin. Sairauskassa voi suorittaa työntekijälle myös lisäpäivärahaa. Lisäpäiväraha on etuus, jota maksetaan sen jälkeen, kun jäsenen työehtosopimuksen mukainen oikeus sairausajan palkkaan tai täydennyspäivärahaan on päätynyt. Lisäpäivärahaa ei ole soveltamiskäytännössä pidetty vastikkeena työstä, vaan vakuutuskorvauksena. Sitä ei edelleenkään esityksen mukaan luettaisi työansioihin.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi yksityisessä päivähoitossa maksetaan yksityisen hoidon tukea suoraan vanhemman valitsemalle yksityisen päivähoitajan tuottajalle. Tukeen voi kuulua hoitoraha ja tulosidonnainen hoitolisä. Lisäksi kunta voi päättää, että hoitorahaa tai hoitolisää maksetaan korotettuna (kunnallinen lisä). Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 208/1996 vp) todetaan, että perheen oikeudeksi säädettyä yksityisen hoidon tukea voidaan luonteensa puolesta pitää perheen hoidon tuottajalle maksamana työehtosopimuslain tarkoittamana palkkana, jonka teknisluonteinen maksatus tapahtuu Kansaneläkelaitoksen kautta. Näin ollen työsuhteessa olevan hoitajan palkkaan luettaisiin perheen mahdollisesti hoitajalle maksaman palkan lisäksi Kansaneläkelaitoksen hoitajalle suoraan maksama tuki. Jos hoitajan palkka on sovittu maksettavaksi niin, että osan siitä muodostaa yksityisen hoidon tuki ja siihen maksettava kunnallinen lisä, myös tällainen kunnallinen lisä luettaisiin työansioihin, vaikka kunta maksaisi sen suoraan työntekijälle.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan esimerkinomaista luetteloa eristä, jotka ei oteta huomioon palkkasumman luettavana työansiona. Työansioon ei luettaisi sellaisia etuja tai suorituksia, jotka saadaan työsuhteen perusteella, mutta muuten kuin varsinaisena

työstä sovittuna vastikkeena. Siten työansioihin ei luettaisi työnantajalta saatua henkilökuntaetua. Henkilökuntaedulla tarkoitetaan työnantajan työntekijöilleen muussa muodossa kuin rahana antamia, yleensä jatkuviksi tarkoitettuja etuuksia, jotka yleensä eivät ole työsuhteen ehtoja. Koska nämä edut eivät ole palkkaan rinnastettavia luontoisetuja, niiden raha-arvoa ei ole vahvistettu verohallituksen vuosittain antamassa luontoisetupäätöksessä. Tällainen henkilökuntaetu voi olla henkilökunta-alennus tai liikennettä harjoittavan yrityksen henkilökunnalleen maksuitta tai alennettuun hintaan antama matka. Työnantaja voi myös tukea työntekijöidensä virkistys- ja harrastustoimintaa, järjestää maksuttoman terveydenhoidon tai työntekijöiden lapsille tarkoitettua päivähoitoa ja niin edelleen. Henkilökuntaetu on kollektiivinen etuus. Silloin, kun vastaavanlainen etu on annettu vain tietyille henkilöille yrityksessä, kyseessä ei olisi henkilökuntaetu, vaan kyse olisi työstä maksettavasta vastikkeesta ja siten työansioihin luettavasta erästä. Jos työnantaja ottaa työntekijälleen yksilöllisen eläkevakuutuksen, luetaan työnantajan maksamat vakuutusmaksut työansioiksi siltä osin kuin ne katsotaan verotuksessa työntekijän veronalaiseksi ansiotuloksi.

Työansioihin luettavana vastikkeena ei pidettäisi korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta. Työansioon ei luettaisi myöskään työsuhteeseen perustuvaa oikeutta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytössä. Niissä tilanteissa, joissa oikeus merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan on rajattu koskemaan vain tiettyjä henkilöitä, etua voidaan pitää vastikkeena työstä.

Työansioihin ei luettaisi momentin 4 kohdan mukaan tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista suoritusta, joka pääosin määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella. Optiojärjestelmät perustuvat osakkeenomistajien päätöksiin, eivät yritysjohdon määrittelemiin palkkausjärjestelmiin. Olennaista sille on, että työntekijän optio-oikeuden perusteella saaman hyödyn arvo ei ole siitä sovittaessa palkan

tavoin selvästi arvioitavissa, eikä työntekijä voi omalla työpanoksellaan välittömästi vaikuttaa sen arvoon. Optioedun suuruus määräytyy siinä vaiheessa, kun työntekijä voi käyttää optio-oikeutensa mukaisen oikeuden ostaa työnantajayrityksen osakkeita. Kun kyseessä on yritys, jonka osakkeet ovat julkisen noteerauksen kohteena, optiojärjestelmistä mahdollisesti tuleva hyöty perustuu yrityksen osakkeen arvon muutokseen.

Myös sellaisissa yrityksissä, joiden osakkeita ei noteerata pörssissä tai muussa julkisessa markkinapaikassa, voi olla käytössä työsuhdeoptiojärjestelmiä tai niihin rinnastettavia kannustinjärjestelmiä. Myöskään tällaisissa yrityksissä ei optioista saatavan mahdollisen edun voida katsoa olevan niin kiinteästi sidoksissa yrityksen työntekijöiden työpanokseen, että etua tulisi lukea työansioon. Myös julkisesti noteeraamattomien osakkeiden arvonnousuun voivat vaikuttaa monet seikat, jotka ovat riippumattomia yrityksen työntekijöiden työsuorituksista, joten noteeraamattomien osakkeiden arvonnousun perusteella maksettuja suorituksia on arvioitava samalla tavalla kuin pörssiosakkeisiin perustuvia työsuhdeoptioita, vaikka edun arvo verotuksessa määriteltäisiin yrityksen osakkeen matemaattisen arvon perusteella.

Työansioihin ei lueta myöskään muuta suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon perusteella. Tällaisilla muilla suorituksilla tarkoitetaan esimerkiksi niin kutsuttuja synteettisiä optioita. Tällainen palkitsemisjärjestelmä perustuu tiettyyn määrään yhtiön kuvitteellisia (synteettisiä) osakkeita, joiden kurssi seuraa todellisen, pörssinoteeratun osakkeen kurssia tai muulla tavalla määriteltyä osakkeen käypää arvoa. Työntekijälle maksetaan tietyn ajan kuluttua tällaisen kuvitteellisen osakkeen arvonnousua vastaava hyöty käteissuorituksena. Synteettinen optiojärjestelmä on pitkälti samanlainen kuin työsuhdeoptioihin perustuva palkitsemisjärjestelmä, joten myöskään sen perusteella saatu suoritus ei ehdotuksen mukaan tulisi luettavaksi työansioihin. Säännöksellä rajattaisiin työansion ulkopuolelle myös sellaiset sekamuotoisten kannustinjärjestelmien perusteella maksetut suoritukset, joiden suuruus määräytyy osittain yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella ja osittain esimerkiksi

yrittäjän tuloksen tai liikevaihdon perusteella, jos työntekijän saamaan etuun voidaan arvioida olennaisesti vaikuttaneen yhtiön osakkeen arvossa tapahtuneet muutokset ja jos muulla perusteella saatua etua ei voida erottaa arvomuutokseen perustuvasta edusta.

Työntekijälle annettavan suorituksen arvo voi määräytyä osakemarkkinoilla myös muissa kuin pykälän 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa. On johdonmukaista, ettei muitakaan tällaisia palkitsemismuotoja lueta työansioon. Sen vuoksi pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaan työansioihin ei lueta palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan muun yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, edellyttäen, että saatavan edun arvo riippuu yhtiön osakkeen arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana. Vastaavasti myöskään sijoitustalletuksina tai muulla vastaavalla tavalla annettua palkkiota ei luettaisi työansioon, jos saatavan edun arvo määräytyy työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen osakkeen arvon muutoksen perusteella vähintään vuoden mittaisena aikana. Pykälässä ehdotettu osakepalkkiojärjestelmä voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että työntekijälle annettavien osakkeiden lukumäärä määräytyy sen perusteella, täytyvätkö osakkeiden lupaamisen yhteydessä määritellyt yrityksen tulostavoitteet ennalta määritellyn kannuste- tai muun jakson aikana. Osakkeiden arvo puolestaan määräytyy palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana yhtiön osakkeiden kurssin kehityksen perusteella. Ehdotettu kohta koskee myös konsernia vastaavaa muuta taloudellista yhteenliittymää, joka ei ole oikeudelliselta muodoltaan konserni, mutta joka muodostaa taloudellisilta sidoksiltaan konserniin verrattavan taloudellisen kokonaisuuden.

Vähintään vuoden mittainen odotusaika palkkion lupaamisen ja sen antamisen välillä aikaansaa sen, ettei saatavan edun lopullinen arvo ole määriteltävissä palkkion lupamishetkellä. Koska saatavan edun lopullinen arvo määräytyy lupamishetken jälkeen yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella, työntekijän työpanoksella ei voida katsoa olevan

välitöntä vaikutusta saatavan edun määrään.

Ehdotuksessa tarkoitettussa osakepalkkiojärjestelmässä osa osakkeina maksettavasta palkkiosta voidaan maksaa osakkeiden sijasta käteisenä verojen maksamista varten. Lisäksi palkkio voidaan maksaa osakkeiden sijasta kokonaan tai osaksi rahana myös silloin, kun tarvittavia osakkeita ei voidakaan luovuttaa kaikille kohderyhmään kuuluville työntekijöille. Edellytyksenä sille, ettei rahana maksettavaa palkkiota pidetä työansioon luettavana ansiona on, ettei 5 kohdassa tarkoitettua palkkiojärjestelmän tosiasiallinen luonne muutu sen takia, että palkkio maksetaan osakkeiden sijasta rahana.

Työansioon ei momentin 6—8 kohtien mukaan luettaisi työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta siltä osin kuin se on verovapaa, työsopimuslaissa tarkoitettua odotusajan palkkaa tai työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta. Työsopimuslain mukaan työnantaja voidaan määrätä maksamaan työntekijälle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä. Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia työsuhteen päättämisestä ja sen johdosta työntekijälle maksettavasta korvauksesta. Kyseiset erät eivät ole vastiketta tehdystä työstä, vaan korvauksia kustannuksista tai vahingosta. Odotusajan palkka on koron luonteinen suoritus, jota työntekijällä on oikeus saada, jos hänen palkkansa maksu tai muu työsuhteesta johtuvan saatavan suoritus viivästyy työsuhteen päättyessä.

Henkilöstörahasolaki (814/1989) on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 41/1989 vp) todetaan, ettei rahaston suorituksista jäsenilleen tulisi periä sosiaaliturva- eikä TEL-maksuja. Käytännössä henkilöstörahasen jäsenilleen suorittamia eriä ei olekaan luettu työansioihin edellä mainitussa hallituksen esityksessä otetun kannan takia.

Henkilöstörahasolakia on muutettu vuoden 2000 (1145/1999) alusta lukien siten, että henkilöstörahasen jäsenellä on oikeus nostaa osuutensa voittopalkkioerään käteisenä, mikäli yrityksen tai viraston käyttöönottama voittopalkkiojärjestelmä sen sallii. Muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 126/1999 vp) todetaan, että kun käteisenä

maksettavat voittopalkkio-osuudet eivät tule rahastoon, niihin ei liittyisi myöskään samoja verotuksellisia ja muita erityisesti työnantajamaksuihin sovellettavia poikkeuksia, joita rahaston kautta maksettaviin voittopalkkioihin liittyy. Lisäksi esityksessä todetaan, ettei työnantajalle saisi aiheutua lisäkustannuksia käteisenä voittopalkkio-osuutensa nostavien jäsenten osuuksien maksamisesta. Sen vuoksi lain 17 a §:n 1 momentissa todetaankin, että käteisenä nostettavan voittopalkkio-osuuden määrä ennen ennakonpidätyksen toimittamista on yhdessä sen perusteella määräytyvien sosiaalivakuutusmaksujen kanssa jäsenen sääntöjen mukaan määräytyvän voittopalkkio-osuuden suuruinen.

Henkilöstörahastolain mukaiset käteiset voittopalkkiot ovat siinä määrin uusia, ettei vakiintunutta soveltamiskäytäntöä vielä ole siitä, tulisiko tällaiset erät lukea työansioihin vai ei. Voittopalkkion maksaminen henkilöstörahastoon ei ole luonteeltaan sellainen etu, joka olisi katsottava vastikkeeksi työsuorituksesta. Henkilöstörahastolain muutoksella haluttiin lisätä yksilön valintamahdollisuuksia. Sillä ei puututtu voittopalkkioerän luonteeseen. Käteisenä nostettava voittopalkkioerää ei siten lueta työansioihin.

Jos yhtiökokous päättää jakaa osan osakeyhtiön voitosta työntekijöille, kyseessä ei ole työstä maksettava vastike. Nykyisen soveltamiskäytännön mukaan myöskään käteisenä maksettua voittopalkkiota ei lueta työansioihin, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Käytännön mukaan käteisellä voittopalkkiolla tarkoitetaan muuta käteistä voittopalkkiota kuin henkilöstörahastolain mukaista käteistä voittopalkkiota. Esityksessä ehdotetaan, että käytäntö kirjataan lakiin. Pykälän 2 momentin 10 kohdan mukaan edellytyksenä sille, että käteistä voittopalkkiota ei luettaisi työansioihin, on, että se maksetaan koko henkilöstölle. Jos käteinen voittopalkkio maksetaan vain tietyille rajatulle henkilöstöryhmälle tai tietyille yksittäisille työntekijöille, kyse on työansioon luettavasta tulospalkan luonteisesta erästä. Koko henkilöstöllä tarkoitetaan yrityksen vakinaista tai pidempiaikaista henkilöstöä. Yrityksellä saattaa olla palveluksessaan henkilöitä, joiden työsuhde kestää vain lyhyen ajan, kuten kesälomansijaisia tai lyhytaikaista työtä tekeviä työntekijöitä. Lain

edellyttämän vaatimuksen koko henkilöstölle maksamisesta katsotaan täyttyvän, vaikka käteistä voittopalkkiota ei maksettaisi kesätyöntekijöille tai muille vastaavanlaisessa lyhyessä määräaikaissa työsuhteessa oleville työntekijöille. Lisäksi edellytetään, että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset, yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä eikä käteisellä voittopalkkiolla pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää.

Osakeyhtiön vähemmistöosakasta pidetään tapaturmavakuutuslakia sovellettaessa työsuhteessa olevana. Sama koskee muun muassa kommandiittiyhtiön äänetöntä yhtiömiestä. Osakkaan saamaa voitto-osuutta tai osinkoa ei ehdotetun 2 momentin 11 kohdan mukaan pidettäisi työansioon luettavana siltäkään osin kuin sitä verotetaan ansiotulona.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi käteistä voittopalkkiota määrättäessä noudatettavat menettelylliset edellytykset, joiden on täytyttävä, että kyse voidaan katsoa olevan 2 momentin 10 kohdan mukaisesta työansion ulkopuolelle jäävästä käteisestä voittopalkkiosta. Esityksen mukaan edellytyksenä on, ettei käteisen voittopalkkion maksamisesta ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkio maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi tarkoituksena on, että työntekijät ovat tietoisia siitä, että kyseisestä erästä ei makseta työeläkevakuutusmaksuja eikä siitä katu työeläkettä tai se ole tapaturmavakuutusmaksun tai ansionmenetykskorvauksen perusteena. Tämä varmistettaisiin sääntämällä, että asia on käsiteltävä yrityksessä yhteistoimintamenettelyssä tai muulla vastaavalla tavalla. Periaatteessa olisi suotavaa, että työnantaja informoisi työntekijöitä mainitulla tavalla käteisten voittopalkkioiden mahdollisesta maksamisesta ja työansioon kuulumattomuudesta jo ennen kuin se tilikausi on alkanut, jolta voittopalkkio mahdollisesti tulee maksettavaksi. Ennen tilikauden alkamista tapahtuvaa käsittelyä ei kuitenkaan

voida pitää välttämättömänä edellytyksenä sille, että voittopalkkiota ei luettaisi työansioiksi.

Pykälän 5 momentissa säädetään, miten ulkomaantyön ansio otetaan huomioon työansiossa. Säännös vastaa sisällöllisesti nykyistä tapaturmavakuutuksen palkka-asetusta. Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 mukaan työntekijä, joka työskentelee asuinmaansa Suomen lisäksi muissakin EU-maissa, tulee vakuuttaa myös ulkomailla tehdyn työn osalta Suomessa. Jos ulkomailla ulkomaiselle työnantajalle tehty työ vakuutetaan Suomessa, sovelletaan 4 momentin sijasta 1—3 momentin säännöksiä. Ulkomaan työn ansiota ei sovelleta näihin tilanteisiin sen vuoksi, että ulkomailla ulkomaisen työnantajan lukuun tehtyä työtä vastaavaa työtä ei välttämättä ole Suomessa. Ulkomaan työn ansiota sovelletaan kuitenkin edelleen entiseen tapaan tilanteissa, joissa Suomessa toimiva yritys lähettää työntekijänsä ulkomaille ulkomaisen yrityksen palvelukseen.

38 §. Pykälän 1 momenttia selvennettäisiin siten, että velvollisuus viivästyskoron maksamiseen koskisi myös vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin johdosta työnantajalta perittävää laiminlyöntikorotusta.

Pykälän 2 momenttia muutetaan siten, että myös Tapaturmavakuutuslaitosten liiton vakuuttamisvelvollisuudesta vapaalta työnantajalta 10 §:n 2 momentin nojalla perimä korvausosuus sekä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöneeltä työnantajalta 11 §:n nojalla perimä korvausosuus ja 36 §:n mukainen laiminlyöntikorotus olisivat suoraan täytäntöönpanokelpoisia ilman erillistä tuomioita tai päätöstä.

Maksun määräämisen vanhentumista koskevaan pykälän 4 momenttiin lisättäisiin viittaus 10 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus periä osa vahingoittuneelle maksetuista korvauksista työnantajalta, joka ei ollut tapaturman sattuessa vakuuttamisvelvollinen. Maksujen perimiselle nykyisin säädetty vanhentumisaika täsmennettäisiin vastaamaan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain mukaista vanhentumisaikaa.

Myös momentissa oleva viittaus 12 §:n 3 momenttiin tarkistettaisiin ehdotettu ja muutoksia vastaavasti 12 §:n 2 momentiksi.

41 f §. Uuden pykälän 1 momentti sisältää säännökset asiakirjojen säilyttämisestä vakuutuslaitoksessa. Asiakirjat ja tiedot olisi säilytettävä arkistolain määräysten mukaisesti. Momentissa säädetään säilytysajat niille asiakirjoille ja tiedoille, joita arkistolaitos ei ole määrännyt pysyvästi säilytettäväksi. Ehdotetut säilytysajat perustuvat siihen, miten pitkään asiakirjoja ja tietoja voidaan arvioida enintään tarvittavan vakuutuslaitoksen korvausvastuun ja korvauksen määrän selvittämisen perusteena. Tapaturmavakuutuslain mukainen turva koskee työsuhteessa tehtyä työtä vahingoittuneen iästä riippumatta. Tarve työtapaturmaan liittyvien tietojen säilyttämiseen voi jatkua myös vahingoittuneen kuoleman jälkeen muun muassa hänen edunsaajansa perhe-eläke-etuuksien selvittämistä varten. Pykälässä säädettävät säilytysajat ovat vähimmäisaikoja. Mikäli asiakirjan tai tiedon säilyttäminen on yksittäisessä tapauksessa järjestelmän toimeenpanon kannalta pykälässä säädetyn ajan jälkeenkin tarpeen, rekisterinpitäjän tulee arvioida arkistolain mukaan, säilytysajan jatkaminen.

Vähintään sadan vuoden ajan säilytettäisiin asiakirjat, joiden perusteella määräytyy vakuutuslaitoksen korvausvelvollisuus. Säilytysajan pituus johtuu muun muassa siitä, että korvausvelvollisuus voi ilmetä esimerkiksi asbestisairauksissa vasta vuosikymmenten kuluttua ammattitaudin aiheuttaneen työn päättymisestä. Vakuutuslaitoksen korvausvelvollisuus voi jatkua vahingoittuneen elinajan ajan ja sen jälkeenkin perhe-eläke-etuuksien muodossa. Tällaisia asiakirjoja ja tietoja ovat paitsi tapaturmavamman tai ammattitaudin syntymistapaa ja -olosuhteita, vahingoittuneen terveydentilaa, avuntarvetta, työ- ja toimintakykyä ja kuntouttamista koskevat asiakirjat ja tiedot sekä vakuuttamiseen liittyvät asiakirjat, joiden perusteella voidaan todeta vakuutuksen voimassaolo vahingon sattumishetkellä. Momentin 2 kohdan mukaan vähintään 50 vuoden ajan säilytetään muutoksenhakuasiakirjat, jollei niitä ole edellisen kohdan mukaan määrätty säilytettäväksi tätä pidemmän ajan.

Momentin 3 kohdassa säädetään asiakir-

joista ja tiedoista, jotka säilytetään vähintään 10 vuoden ajan. Vakuutusmaksun määräämiseen tarvittavien tietojen säilyttämistarve koskee muun muassa erikoistariffoituja vakuutuksia, joissa työnantajan palkka- ja vahinkotiedot vaikuttavat useamman vuoden ajan vakuutusmaksun määräytymiseen. Erikoistariffoidun vakuutuksen siirtyessä luovuttavan vakuutuslaitoksen on annettava siirron vastaanottavalle vakuutuslaitokselle vakuutuslainsäätäjän palkka- ja vahinkotiedot viideltä viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta.

Momentin 4 kohdan mukaan edellä oleviin kohtiin sisältymättömät asiakirjat säilytettäisiin vähintään kuuden vuoden ajan.

Pykälän 2 momentissa säädetään ajankohdasta, josta alkaen asiakirjojen ja tietojen säilytysaika lasketaan. Korvausasia ei välttämättä tule vireille työnantajan velvollisuutena olevalla tapaturmailmoituksella. Työnantajalta ei välttämättä saada tapaturmailmoitusta esimerkiksi sen vuoksi, että työnantaja on lopettanut toimintansa.

Pykälän 3 momenttiin sisältyy valtuutus säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella alkuperäisten asiakirjojen ja tietojen tallentamisesta sellaisella menetelmällä, jolla luotettavasti säilytetään asiakirjojen ja tietojen asiasisältö ja jolla tavoin tallennettuina niiden katsotaan vastaavan alkuperäisiä, jollei muuta näytetä.

53 h §. Pykälän sanamuotoa selkeytettäisiin lisäämällä siihen säädösviittaus myös 41 b §:n 5 momenttiin. Säännöksessä olevan muutoksenhakuoikeuden rajoituksen tarkoituksena on, ettei vakuutuslaitos voisi muu-

toksenhaulla viivästyttää korvausasian siirtämistä vakuutuslaitoksen laiminlyönnin seurauksena Tapaturmavakuutuslaitosten liiton käsiteltäväksi.

60 §. Pykälään tehtäisiin lain 10 ja 12 §:ään ehdotetuista muutoksista johtuvat säädösviittausten muutokset.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Lakia sovellettaessa sen 10 §:n 2 momentissa ja 12 §:n 1 momentissa säädetyt rahamäärät vastaavat vuoden 2004 indeksitasoa.

3. Säättämisjärjestys

Perustuslain mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla. Esityksessä on otettu huomioon, että perustuslakivaliokunnan vaikiintuneen tulkinnan mukaan henkilörekisteriin otettavien tietojen säilytysajoista on säädettävä lailla. Esityksessä ehdotetaan, että työtapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttämisestä ja säilytysajoista säädetään tapaturmavakuutuslaissa. Myös vakuutusmaksun perusteena olevista työtuloista säädettäisiin lailla. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 41 e §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1204/1996,
muutetaan 10, 12 ja 29 a §, 35 §:n 2 momentti, 38 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 53 h § ja 60 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 10 § mainitussa laissa 1204/1996 ja laissa 483/2001, 12 § osaksi mainitussa laissa 1204/1996 sekä laeissa 723/2002 ja 1365/2004, 29 a § mainitussa laissa 483/2001, 35 §:n 2 momentti ja 53 h § mainitussa laissa 1204/1996, 38 §:n 1,2 ja 4 momentti laissa 1373/2003 ja 60 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1365/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 35 b ja 41 f § seuraavasti:

10 §

Työnantaja on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 12.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto vastaa 1 momentissa tarkoitetun työnantajan työntekijälle sattuneen työtapaturman korvaamisesta tämän lain mukaisesti. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus periä suorittamansa korvaus työnantajalta, enintään kuitenkin 83,75 euroa tapaturmaa kohden.

12§

Vakuuttamisvelvollisen työnantajan on itse 167,50 euron määrään asti suoritettava korvausta kustakin työtapaturmasta, jollei vakuutusta ole vapaaehtoisesti ulotettu käsittämään myös tätä korvausvelvollisuutta. Vakuutuskirjaan on aina merkittävä, onko työnantajalla omavastuu vai ei. Työnantajan on maksettava mainittu korvaus viipymättä sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on päätöksellään katsonut tapaturman tämän lain mukaan korvattavaksi.

Jos työnantaja jättää suorittamatta 1 momentissa tarkoitetun korvauksen tai jos syntyy erimielisyyttä korvauksen suuruudesta, vakuutuslaitos, jossa työntekijä on vakuutettu työtapaturman varalta, on velvollinen suorit-

tamaan lain mukaisesti sanotun korvauksen. Vakuutuslaitoksella on oikeus periä työnantajalta näin suorittamansa korvaus.

29 a §

Sen lisäksi, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään Vakuutusvalvontaviraston oikeudesta kieltää vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen, kotipaikan siirto ja vakuutuskannan luovutus, Vakuutusvalvontavirasto ei saa antaa suostumusta tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavan suomalaisen vakuutusyhtiön sulautumiseen, jakautumiseen tai kotipaikan siirtoon eikä tämän lain mukaisen vakuutuskannan luovutukseen, jos tällainen toimenpide olennaisesti heikentää vakuutettujen turvaa taikka vaarantaa tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytykset tai kyvyn suoriutua velvoitteistaan. Antaessaan suostumuksen Vakuutusvalvontavirasto voi liittää suostumukseen edellä mainittujen edellytysten täyttymistä turvaavia ehtoja.

Vakuutusvalvontaviraston on ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaisua pyydetävä tarvittaessa työnantajien, työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen lausunto toimenpiteen vaikutuksesta tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimeenpanon yleisiin edellytyksiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64—66 §:ssä tarkoitetun suostumuksen edellytyksiä.

35 §

Vakuutusmaksun laskuperusteet on laadittava siten, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista aiheutuviin kustannuksiin ottaen huomioon vakuutetun työn tapaturma- ja ammattitautiriski. Jos vakuutusmaksu tai vakuutuksen perusteella maksettavien korvausten määrä on siihen riittävän suuri, tulee myös vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto ottaa huomioon vakuutusmaksua määrättäessä (erikoistariffoitava vakuutus). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkempia määräyksiä riskien luokittelusta ja vakuutusmaksun määräytymisestä ammatin tai työn vaarallisuuden mukaan sekä vakuutuksenottajan oman vahinkotilaston huomioon ottamisesta vakuutusmaksun määräytymisessä.

35 b §

Vakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavia työansioita ovat palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan työansioiksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja). Työansioon luetaan myös työstä maksettava vastike, joka on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi:

1) yleisöltä saatavilla palvelu- tai lahjarahjoilla, jotka otetaan huomioon samansuuruisina kuin ne olivat viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä;

2) vakuutuskaassa (1164/1992) tarkoitettun sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta; taikka

3) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaisella

yksityisen hoidon tuella tai vastaavalla muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;

2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteeratuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;

6) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

7) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

8) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

9) henkilöstörahalta (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahastosuutta;

10) eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää, että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahalain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeen-

omistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

11) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä 2 momentin 10 kohdassa tarkoitussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Vakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavista työansioista annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai kun hänet otetaan ulkomailla palvelukseen siten, että hän kuuluu tämän lain soveltamisalaan, työansiona on 1—2 momentista poiketen pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä ei Suomessa ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan saantua työtä.

38 §

Työnantajan on suoritettava tämän lain mukaiselle viivästyneelle vakuutusmaksulle ja 36 §:n mukaiselle maksulle viivästy misajalta vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyn korkokannan mukaan. Ulosottoimin peritävää vakuutusmaksua korotetaan kertakaikkisesti 10 prosenttia. Vakuutuslaitos voi kuitenkin korotuksen sijasta jättäessään vakuutusmaksun ulosotettavaksi periä saatavalleen edellä mainittua viivästyskorkoa.

Vakuutuslaitos ei saa määrätä työnantajan maksettavaksi vakuutusmaksua sen jälkeen, kun viisi vuotta on kulunut vakuutuskauden tasoitusvakuutusmaksun erääntymispäivästä. Tämän lain mukaisesti määrätty työnantajan vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästy misen ajalta 1 momentin mukaan perittävä viivästyskorko ja vakuutusmaksun korotus saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä

niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Samalla tavalla täytäntöönpanokelpoisia ovat 10 §:n 2 momentin sekä 11 ja 36 §:n mukaisesti työnantajan maksettaviksi määrätty suoritukset.

Vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto eivät saa määrätä työnantajan tai vakuutuslaitoksen maksettavaksi 10 §:n 2 momenttiin, 11 §:ään, 12 §:n 2 momenttiin, 38 b ja 38 c §:ään tai 41 b §:n 6 momenttiin perustuvaa tai muuta näihin rinnastettavaa tämän lain mukaista maksua tai suoritusta sen jälkeen, kun kymmenen vuotta on kulunut siitä, kun vakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten liitto sai tietoonsa maksu- tai suoritusvelvollisuuden perusteen. Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, tällainen maksu tai suoritus on perittävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty.

41 f §

Vakuutuslaitoksen on säilytettävä tämän lain mukaisen vakuutusturvan järjestämiseen ja korvausasiaan liittyvät asiakirjat siten kuin arkistolaisissa (831/1994) säädetään. Jos arkistolaitos ei ole määrännyt asiakirjoja säilytettäväksi pysyvästi, vakuutuslaitoksen on säilytettävä asiakirjat ja tiedot seuraavasti:

1) vakuutushakemus, vakuutuskirja, vakuutuksen irtisanomisilmoitus ja muut niihin rinnastettavat vakuutuksen alkamista, voimassaoloa ja päättymistä koskevat asiakirjat ja tiedot, tapaturmailmoitus, vahingoittuneen terveydentilaa, avuntarvetta, työ- ja toimintakykyä, kuntouttamista ja kuolemaa koskevat terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun tahon antamat lausunnot, todistukset, kannanotot ja tutkimustulokset, vahingoittuneen ja hänen edunsaajansa tulotiedot, vakuuttamista ja korvausta koskevat vakuutuslaitoksen päätökset sekä muut edellä mainittuihin rinnastettavat tapaturman sattumisolosuhteita, korvattavuutta, korvausta ja sen lakkaamista koskevat asiakirjat ja tiedot vähintään 100 vuoden ajan;

2) tämän lain mukaista muutoksenhakuasi-aa koskevat asiakirjat vähintään 50 vuoden ajan, jollei niitä ole 1 kohdan mukaan säilytettävä sitä pidemmän ajan;

3) asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat vakuutusnottajan yritystoiminnan omistussuhteita, 57 §:n mukaisen vakuutuksen vuosityöansioon vaikuttavia vakuutusnottajan tuloja, vakuutusmaksun määräämiseen tarvittavia vakuutusnottajan työntekijöiden palkkoja, työnantajan vahinkotilastoja ja muita vakuutusmaksun määräytymisen perusteita, vakuutusmaksun perintää, korvauksen maksamiskieltoa sekä vakuutuslaitoksen takautumisoikeutta vähintään 10 vuoden ajan;

4) muut tämän lain mukaista toimeenpanoa koskevat asiakirjat vähintään kuuden vuoden ajan.

Tämän lain mukaista korvausta koskevan asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun tapaturmailmoitus on saapunut vakuutuslaitokselle tai kun asia on muulla tavoin tullut vakuutuslaitoksessa vireille. Tämän lain mukaiseen vakuuttamiseen liittyvän asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun asiakirja tai tieto saapui vakuutuslaitokselle.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää sellaisesta asiakirjojen ja tietojen tallennusmenetelmästä, jolla luotettavasti säilytetään asiakirjojen ja tietojen aiasisältö. Tällä tavoin tallennettuina niiden katsotaan vastaavan alkuperäisiä, jollei muuta näytetä.

53 h §

Mitä tässä luvussa säädetään vakuutuslaitoksen päätöksestä, koskee soveltuvin osin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tämän lain nojalla antamaa päätöstä. Vakuutuslaitos ei

kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla 41 b §:n 1—5 momentin nojalla annettuun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tai muutoksenhakuelimen päätökseen.

60 §

Tämän lain 10 §:n 2 momentissa, 11 §:ssä, 12 §:n 1 momentissa, 28 §:n 6 momentissa, 35 a §:ssä, 53 §:n 5 momentissa ja 60 a §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella sekä 16 §:n 3 momentissa, 20 §:n 2—4 momentissa ja 20 a §:n 2—4 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitettulla työeläkeindeksillä. Tarkistetut rahamäärät pyöristetään siten, että 20 §:n 2—4 momentissa, 20 a §:n 2—4 momentissa ja 60 a §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät pyöristetään lähimmäksi sentiksi, 10 §:n 2 momentissa, 12 §:n 1 momentissa ja 35 a §:ssä säädettyt rahamäärät lähimmäksi täydeksi euroksi sekä 11 §:ssä, 16 §:n 3 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 53 §:n 5 momentissa säädettyt rahamäärät lähimmäksi täydeksi kymmeneksi euroksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovellettaessa sen 10 §:n 2 momentissa ja 12 §:n 1 momentissa säädettyt rahamäärät vastaavat vuoden 2004 indeksitasoa.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Tuula Haatainen*

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 41 e §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1204/1996,
muutetaan 10, 12 ja 29 a §, 35 §:n 2 momentti, 38 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 53 h § ja 60 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 10 § mainitussa laissa 1204/1996 ja laissa 483/2001, 12 § osaksi mainitussa laissa 1204/1996 sekä laeissa 723/2002 ja 1365/2004, 29 a § mainitussa laissa 483/2001, 35 §:n 2 momentti ja 53 h § mainitussa laissa 1204/1996, 38 §:n 1,2 ja 4 momentti laissa 1373/2003 ja 60 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1365/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 35 b ja 41 f § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Työnantaja on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 12. *Myös sellainen työnantaja, joka ei ole yhteisö tai säätiö ja jota viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa on verotettu enintään 571,84 euron tuloista, on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen vuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 30.*

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto vastaa 1 momentissa tarkoitetun työnantajan työntekijälle sattuneen työtapaturman korvaamisesta tämän lain mukaisesti *ottaen huomioon 12 §:n 2 ja 5 momentin säännökset.*

12 §

Vakuuttamisvelvollisen työnantajan on itse 167,50 euron määrään asti suoritettava korvausta kustakin työtapaturmasta, jollei vakuutusta ole vapaaehtoisesti ulotettu käsittämään myös tätä korvausvelvollisuutta. Vakuutuskirjaan on aina merkittävä, onko työnantajalla omavastuu vai ei.

Ehdotus

10 §

Työnantaja on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 12.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto vastaa 1 momentissa tarkoitetun työnantajan työntekijälle sattuneen työtapaturman korvaamisesta tämän lain mukaisesti. *Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus periä suorittamansa korvaus työnantajalta, enintään kuitenkin 83,75 euroa tapaturmaa kohden.*

12 §

Vakuuttamisvelvollisen työnantajan on itse 167,50 euron määrään asti suoritettava korvausta kustakin työtapaturmasta, jollei vakuutusta ole vapaaehtoisesti ulotettu käsittämään myös tätä korvausvelvollisuutta. Vakuutuskirjaan on aina merkittävä, onko työnantajalla omavastuu vai ei. *Työnantajan on maksettava mainittu korvaus viipymättä sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on päätöksellään katsonut tapaturman tämän lain mukaan korvattavaksi.*

Työnantaja, joka 10 §:n mukaisesti on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, on kuitenkin velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetun korvauksen 83,75 euron määrään asti kustakin tapaturmasta.

Jos työnantaja jättää suorittamatta 1 momentissa mainitun korvauksen tai jos syntyy erimielisyyttä sellaisen korvauksen suuruudesta, on vakuutuslaitos, jossa työntekijä on vakuutettu työtapaturman varalta, velvollinen lain mukaisesti suorittamaan sanotun korvauksen. Vastaava velvollisuus on Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla, jos 2 momentissa mainittu työnantaja laiminlyö korvausvelvollisuutensa.

Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus periä työnantajalta 3 momentin mukaisesti suoritettu korvaus.

Tämän pykälän 2 momentissa mainittu työnantaja voidaan kuitenkin [sosiaaliminstriön] vahvistamien perusteiden mukaan todetun varattomuuden vuoksi vapauttaa korvauksen suorittamisesta.

Työnantajan on suoritettava 1 ja 2 momentin perusteella maksettava korvaus viipymättä sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on päätöksellään katsonut tapaturman tämän lain mukaan korvattavaksi.

29 a §

Poiketen siitä, mitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 14 §:n 1 momentissa säädetään, suostumus vakuutusyhtiölaissa tarkoitetun vakuutusyhtiön tämän lain mukaisen vakuutuskannan tai sen osan luovutukseen on annettava, jos luovutus ei olennaisesti heikennä vakuutettujen turvaa taikka vaaranna tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytyksiä tai kykyä suoriutua velvoitteistaan. Suostumukseen voidaan liittää näiden edellytysten täyttymistä turvaavia ehtoja.

Jos työnantaja jättää suorittamatta 1 momentissa tarkoitetun korvauksen tai jos syntyy erimielisyyttä korvauksen suuruudesta, vakuutuslaitos, jossa työntekijä on vakuutettu työtapaturman varalta, on velvollinen suorittamaan lain mukaisesti sanotun korvauksen. *Vakuutuslaitoksella on oikeus periä työnantajalta näin suorittamansa korvaus.*

29 a §

Sen lisäksi, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään Vakuutusvalvontaviraston oikeudesta kieltää vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen, kotipaikan siirto ja vakuutuskannan luovutus, Vakuutusvalvontavirasto ei saa antaa suostumusta tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavan suomalaisen vakuutusyhtiön sulautumiseen, jakautumiseen tai kotipaikan siirtoon eikä tämän lain mukaisen vakuutuskannan luovutukseen, jos tällainen toimenpide olennaisesti heikentää vakuutettujen turvaa taikka vaarantaa tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytykset tai kyvyn suoriutua velvoitteistaan. Antaessaan suostumuksen Vakuutusvalvontavirasto voi liittää suostumukseen edellä mainittujen edellytysten täyttymistä turvaavia ehtoja.

Vakuutusvalvontaviraston on ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaisua

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvien osin myös ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64—66 §:ssä tarkoitettua suostumuksen edellytyksiä.

35 §

Vakuutusmaksun laskuperusteet on laadittava siten, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista aiheutuviin kustannuksiin ottaen huomioon vakuutetun työn tapaturma- ja ammattitautiriski. Jos vakuutusmaksu tai vakuutuksen perusteella maksettavien korvausten määrä on siihen riittävän suuri, tulee myös vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto ottaa huomioon vakuutusmaksua määrättäessä (*erikoistariffoitava vakuutus*). Ministeriö antaa määräyksiä riskien luokittelusta ja vakuutusmaksun määräytymisestä ammatin tai työn vaarallisuuden mukaan sekä vakuutuksenottajan oman vahinkotilaston huomioon ottamisesta vakuutusmaksun määräytymisessä. Vakuutusmaksun perustana olevaan palkkasummaan luettavista työansioista säädetään asetuksella.

pyydettyä tarvittaessa työnantajien, työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen lausunto toimenpiteen vaikutuksesta tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimeenpanon yleisiin edellytyksiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvien osin myös ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64—66 §:ssä tarkoitettua suostumuksen edellytyksiä.

35 §

Vakuutusmaksun laskuperusteet on laadittava siten, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista aiheutuviin kustannuksiin ottaen huomioon vakuutetun työn tapaturma- ja ammattitautiriski. Jos vakuutusmaksu tai vakuutuksen perusteella maksettavien korvausten määrä on siihen riittävän suuri, tulee myös vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto ottaa huomioon vakuutusmaksua määrättäessä (*erikoistariffoitava vakuutus*). *Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkempia määräyksiä riskien luokittelusta ja vakuutusmaksun määräytymisestä ammatin tai työn vaarallisuuden mukaan sekä vakuutuksenottajan oman vahinkotilaston huomioon ottamisesta vakuutusmaksun määräytymisessä.*

35 b §

Vakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavia työansioita ovat palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan työansioksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomaislainen tai muu maksaja (sijaismaksaja). Työansioon luetaan myös työstä maksettava vastike, joka on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi:

1) yleisöltä saatavilla palvelu- tai lahjarahoilla, jotka otetaan huomioon samansuuruisina kuin ne olivat viimeksi toimituksessa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä;

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovittun palkan sijasta; taikka

3) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaisella yksityisen hoidon tuella tai vastaavalla muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;

2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupauksen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;

6) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

7) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

8) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

9) henkilöstörahostolaisissa (814/1989)

tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

10) eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voittonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työ sopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää, että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeen-omistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

11) yhtiön osakkaan nostamaa voittoosuutta tai osinkoa.

Edellä 2 momentin 10 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteis-toiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Vakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavista työansioista annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai kun hänet otetaan ulkomailla palvelukseen siten, että hän kuuluu tämän lain soveltamisalaan, työansiona on 1—2 momentista poiketen pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä ei Suomessa ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

38 §

Työnantajan on suoritettava tämän lain mukaiselle viivästyneelle vakuutusmaksulle viivästymisajalta vuotuista viivästyskorkoa

38 §

Työnantajan on suoritettava tämän lain mukaiselle viivästyneelle vakuutusmaksulle ja 36 §:n mukaiselle maksulle viivästy-

korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyn korkokannan mukaan. Ulosottoihin perittävää vakuutusmaksua korotetaan kertakaikkisesti 10 prosenttia. Vakuutuslaitos voi kuitenkin korotuksen sijasta jättäessään vakuutusmaksun ulosotettavaksi periä saatavalleen edellä mainittua viivästyskorkoa.

Vakuutuslaitos ei saa määrätä työnantajan maksettavaksi vakuutusmaksua sen jälkeen, kun viisi vuotta on kulunut vakuutuskauden tasoitusvakuutusmaksun erääntymispäivästä. Tämän lain mukaisesti määrätty työnantajan vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästymisen ajalta 1 momentin mukaan perittävä viivästyskorko ja vakuutusmaksun korotus saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

misajalta vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyn korkokannan mukaan. Ulosottotoimin perittävää vakuutusmaksua korotetaan kertakaikkisesti 10 prosenttia. Vakuutuslaitos voi kuitenkin korotuksen sijasta jättäessään vakuutusmaksun ulosotettavaksi periä saatavalleen edellä mainittua viivästyskorkoa.

Vakuutuslaitos ei saa määrätä työnantajan maksettavaksi vakuutusmaksua sen jälkeen, kun viisi vuotta on kulunut vakuutuskauden tasoitusvakuutusmaksun erääntymispäivästä. Tämän lain mukaisesti määrätty työnantajan vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästymisen ajalta 1 momentin mukaan perittävä viivästyskorko ja vakuutusmaksun korotus saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. *Samalla tavalla täytäntöönpanokelpoisia ovat 10 §:n 2 momentin sekä 11 ja 36 §:n mukaisesti työnantajan maksettaviksi määrättyt suoritukset.*

Vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto eivät saa määrätä työnantajan tai vakuutuslaitoksen maksettavaksi 11 §:ään, 12 §:n 3 momenttiin, 38 b ja 38 c §:ään tai 41 b §:n 6 momenttiin perustuvaa tai muuta näihin rinnastettavaa tämän lain mukaista maksua tai suoritusta sen jälkeen, kun kymmenen vuotta on kulunut siitä, kun vakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten liitto sai tietoonsa maksu- tai suoritusvelvollisuuden perusteen. Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, tällaista maksua tai suoritusta ei saa periä sen jälkeen, kun viisi vuotta on kulunut sen määräämisestä.

Vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto eivät saa määrätä työnantajan tai vakuutuslaitoksen maksettavaksi 10 §:n 2 momenttiin, 11 §:ään, 12 §:n 2 momenttiin, 38 b ja 38 c §:ään tai 41 b §:n 6 momenttiin perustuvaa tai muuta näihin rinnastettavaa tämän lain mukaista maksua tai suoritusta sen jälkeen, kun kymmenen vuotta on kulunut siitä, kun vakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten liitto sai tietoonsa maksu- tai suoritusvelvollisuuden perusteen. Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, *tällainen maksu tai suoritus on perittävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty.*

41 e §

Vakuutuslaitoksen on säilytettävä tämän lain mukaiseen vakuutukseen ja korvausasiaan liittyvät asiakirjat ja tiedot siten kuin Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ministeriön antamien yleisohjeiden mukaan tarkemmin määrää. Tässä tarkoitettut asiakirjat ja tiedot voidaan kuitenkin yleisohjeissa määrätyn ajan kuluttua säilyttää alkupe-

(3 mom. kumotaan)

räisten asemesta tallennettuina sellaisella ministeriön hyväksymällä menetelmällä, jolla luotettavasti säilytetään alkuperäisten asiakirjojen ja tietojen asiasisältö. Tällä tavoin tallennettuina niiden katsotaan vastaavan alkuperäisiä, jollei muuta näytetä.

41 f §

Vakuutuslaitoksen on säilytettävä tämän lain mukaisen vakuutusturvan järjestämiseen ja korvausasiaan liittyvät asiakirjat siten kuin arkistolaisissa (831/1994) säädetään. Jos arkistolaitos ei ole määrännyt asiakirjoja säilytettäväksi pysyvästi, vakuutuslaitoksen on säilytettävä asiakirjat ja tiedot seuraavasti:

1) vakuutushakemus, vakuutuskirja, vakuutuksen irtisanomisilmoitus ja muut niihin rinnastettavat vakuutuksen alkamista, voimassaoloa ja päättymistä koskevat asiakirjat ja tiedot, tapaturmailmoitus, vahingoittuneen terveydentilaa, avuntarvetta, työ- ja toimintakykyä, kuntouttamista ja kuolemaa koskevat terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun tahon antamat lausunnot, todistukset, kannanotot ja tutkimustulokset, vahingoittuneen ja hänen edunsaajansa tulotiedot, vakuuttamista ja korvausta koskevat vakuutuslaitoksen päätökset sekä muut edellä mainittuihin rinnastettavat tapaturman sattumisolosuhteita, korvattuutta, korvausta ja sen lakkaamista koskevat asiakirjat ja tiedot vähintään 100 vuoden ajan;

2) tämän lain mukaista muutoksenhakua asiaa koskevat asiakirjat vähintään 50 vuoden ajan, jollei niitä ole 1 kohdan mukaan säilytettävä sitä pidemmän ajan;

3) asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat vakuutusnottajan yritystoiminnan omistussuhteita, 57 §:n mukaisen vakuutuksen vuosityöansioon vaikuttavia vakuutusnottajan tuloja, vakuutusmaksun määräämiseen tarvittavia vakuutusnottajan työntekijöiden palkkoja, työnantajan vahinkotilastoja ja muita vakuutusmaksun määräytymisen perusteita, vakuutusmaksun perintää, korvauksen maksamiskieltoa sekä vakuutuslaitoksen takautumisoikeutta vähintään 10 vuoden ajan;

4) muut tämän lain mukaista toimeenpa-

noa koskevat asiakirjat vähintään kuuden vuoden ajan.

Tämän lain mukaista korvausta koskevan asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun tapaturmailmoitus on saapunut vakuutuslaitokselle tai kun asia on muulla tavoin tullut vakuutuslaitoksessa vireille. Tämän lain mukaiseen vakuuttamiseen liittyvän asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun asiakirja tai tieto saapui vakuutuslaitokselle.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää sellaisesta asiakirjojen ja tietojen tallennusmenetelmästä, jolla luotettavasti säilytetään asiakirjojen ja tietojen asiasisältö. Tällä tavoin tallennettuina niiden katsotaan vastaavan alkuperäisiä, jollei muuta näytetä.

53 h §

Mitä tässä luvussa säädetään vakuutuslaitoksen päätöksestä, koskee soveltuvin osin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tämän lain nojalla antamaa päätöstä. Vakuutuslaitos ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla 41 b §:n 1—4 momentin nojalla annettuun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tai muutoksenhakuelimen päätökseen.

53 h §

Mitä tässä luvussa säädetään vakuutuslaitoksen päätöksestä, koskee soveltuvin osin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tämän lain nojalla antamaa päätöstä. Vakuutuslaitos ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla 41 b §:n 1—5 momentin nojalla annettuun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tai muutoksenhakuelimen päätökseen.

60 §

Tämän lain 11 §:ssä ja 12 §:n 1 ja 2 momentissa, 28 §:n 6 momentissa, 35 a §:ssä, 53 §:n 5 momentissa ja 60 a §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella sekä 16 §:n 3 momentissa, 20 §:n 2—4 momentissa ja 20 a §:n 2—4 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä. Tarkistetut rahamäärät pyöristetään siten, että 20 §:n 2—4 momentissa, 20 a §:n 2—4 momentissa ja 60 a §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät pyöristetään lähimmäksi sentiksi, 12 §:n 1 ja 2 momentissa ja 35 a §:ssä säädettyt rahamäärät lähimmäksi täydeksi euroksi sekä 11 §:ssä, 16 §:n 3 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 53 §:n 5 momentissa säädettyt rahamäärät

60 §

Tämän lain 10 §:n 2 momentissa, 11 §:ssä, 12 §:n 1 momentissa, 28 §:n 6 momentissa, 35 a §:ssä, 53 §:n 5 momentissa ja 60 a §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella sekä 16 §:n 3 momentissa, 20 §:n 2—4 momentissa ja 20 a §:n 2—4 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä. Tarkistetut rahamäärät pyöristetään siten, että 20 §:n 2—4 momentissa, 20 a §:n 2—4 momentissa ja 60 a §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät pyöristetään lähimmäksi sentiksi, 10 §:n 2 momentissa, 12 §:n 1 momentissa ja 35 a §:ssä säädettyt rahamäärät lähimmäksi täydeksi euroksi sekä 11 §:ssä, 16 §:n 3 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 53 §:n

lähimmäksi tädeksi kymmeneksi euroksi.

5 momentissa säädetyt rahamäärät lähimmäksi tädeksi kymmeneksi euroksi.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.*

*Tätä lakia sovellettaessa sen 10 §:n 2
momentissa ja 12 §:n 1 momentissa säädetyt
rahamäärät vastaavat vuoden 2004 in-
deksitasoa.*
